

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Bakalářská práce

2017

Tereza Svobodová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Tereza Svobodová

**Diskurz při schválení koncepce Atomausstieg
v SRN v roce 2011**

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **Tereza Svobodová**

Vedoucí práce: **PhDr. Vít Strítecký, M. Phil., Ph.D**

Rok obhajoby: **2017**

Bibliografický záznam

SVOBODOVÁ, Tereza. *Diskurz při schválení koncepce Atomausstieg v SRN v roce 2011*. Praha, 2017. s. 67. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Vít Střítecký, M. Phil., PhD.

Anotace (abstrakt)

Tato bakalářská práce (Diskurz při schválení koncepce Atomausstieg v SRN v roce 2011) si klade za cíl zodpovědět výzkumnou otázku, jaký diskurz byl při přijímání koncepce odstupu od jaderné energie (Atomausstieg) ve Spolkové republice Německo v roce 2011 po jaderné havárii ve Fukušimě. Po havárii ve Fukušimě přistoupila Spolková republika Německo k rozhodnutí definitivního ukončení provozu jaderných elektráren do roku 2022. V této bakalářské práci jsou analyzovány parlamentní debaty politických stran o problematice jaderných elektráren a využívání jaderné energie. Z metodologického hlediska byla použita kvalitativní metoda diskurzivní analýzy, na základě které jsou analyzovány plenární protokoly z jednání parlamentu Spolkové republiky Německo v období březen-červen 2011. Pro teoretické ukotvení této bakalářské práce byla použita teorie sekuritizace primárně podle Kodaňské školy a na ně navazující práce Balzacqa a Stritzela. Diskurzivní analýzou docházím k závěru, že diskurzy se v parlamentních debatách objevily celkem tři – bezpečnostní, ekonomický a environmentální přičemž bezpečnostní diskurz v těchto debatách je jednoznačně nejvýznamější.

Abstract

The main objective of this bachelor thesis (Discourse at the ratification of the conception Atomausstieg-nuclear phase out in the Federal Republic Germany in 2011) is to answer the research question, which discourse was during the ratification of the concept of the nuclear phase out (Atomausstieg) in the Federal Republic Germany in 2011 after the nuclear accident in Fukushima. The Federal Republic Germany ratified the decision of end the taking out of operation nuclear power plants

till the end of 2022 after the nuclear accident in Fukushima. In this bachelor thesis are analyzed parliamentary debates of political parties about the nuclear power plant usage and operation of nuclear power. The methodology that was used is qualitative method discourse analysis. According to the discourse analysis are analyzed plenary protocols from the parliamentary negotiations from the period March – June 2011. As the theoretical framework it was used the securitization theory based on Copenhagen school and the author's Balzacq and Strizel. By the research it has been discovered that there are three discourses in the parliamentary debates - security, economical and environmental. The security discourse is the most significant one.

Klíčová slova

Diskurz, diskurzivní analýza, Atomausstieg, sekuritizace, jaderná energetiky, Spolková republika Německo

Keywords

Discourse, discourse analysis, Atomausstieg, securitization, nuclear power, Federal Republic Germany

Rozsah práce: 131842 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 11. 5. 2017

Tereza Svobodová

Poděkování

Děkuji PhDr. Vítovi Stříteckému, M. Phil., PhD. za vedení mé bakalářské práce, cenné rady a čas, který mi věnoval.

Institut politologických studií

Projekt bakalářské práce

Zdůvodnění výběru práce:

Téma této práce jsem si vybrala především proto, že ho považuji za velice důležité. Oblast bezpečnosti v rámci jaderné energetiky je významná v celosvětovém měřítku a fakt, že právě Spolková republika Německo podnikla kroky, které mají předcházet bezpečnostnímu riziku jaderné energetiky, právě po jaderné havárii ve Fukušimě, je nejen regionálně, ale také globálně význačné. Ve své bakalářské práci bych se chtěla zabývat tím, z jakých důvodů vlastně došlo k přijetí Atomausstieg a jaký diskurz se objevil u německých elit v roce 2011 při přijetí této koncepce.

Předpokládaný cíl:

Výzkumným cílem této práce je zjistit diskurz německých elit v období března až června 2011, kdy docházelo k vytváření opatření v oblasti jaderné energie a jaderné bezpečnosti v SRN. Ve své práci se tedy budu snažit zodpovědět výzkumnou otázku: Jaký byl diskurz německých elit při schvalování Atomausstieg v SRN v roce 2011? Diskurz legitimizující přijetí Atomausstieg 2011. Tato práce bude analyzovat diskurz německých elit, který vedl až ke schválení Atomausstiegu a jeho působení na schválení této koncepce a prohlášení užívání atomové energie za bezpečnostní hrozbu.

Metodologie práce:

Tato práce bude diskurzivní analýzou jednotlivých dokumentů a vyjádření německých elit. Budou vybrány jednotlivé dokumenty a vyjádření hlavních představitelů Spolkové republiky Německo v roce 2011 v období března - června. Dále budu postupovat podle teorie sekuritizace podle Kodaňské školy, která definuje sekuritizaci jako řečový akt. Dále budou také zařazeny vyjádření obchodních komor popřípadě nevládních organizací, vzhledem k tomu, že toto téma se dotýká všech sektorů, na které můžeme aplikovat teorii sekuritizace. Bude použit multisektorový přístup k bezpečnosti, bude provedena analýza jednotlivých sektorů bezpečnosti – politická bezpečnost, ekonomická bezpečnost, společenská bezpečnost, environmentální bezpečnost. Zaměřím se také na to, jak došlo k legitimizaci tohoto tématu ve společnosti skrze zkoumaný diskurz. Klíčovými pojmy pro tuto práci jsou

referenční objekt, existenční hrozba, aktéři sekuritizace a diskurs. Klíčovými pojmy pro moji práci jsou referenční objekt, existenční hrozba, aktéři sekuritizace a diskurz.

Základní charakteristika tématu:

Po jaderné havárii, která se stala 11. března roku 2011 ve Fukušimě v Japonsku, se změnil celosvětový pohled na jadernou bezpečnost. Fakt, že k jaderné havárii může dojít v demokratické zemi s jednou z nejvyspělejších ekonomik světa, způsobil, že se v některých zemích začala zavádět bezpečnostní opatření v oblasti jaderné energetiky. Právě ve Spolkové republice Německo, byl na základě těchto událostí schválen program Atomausstieg. Bezprostředně po havárii bylo schváleno moratorium, kvůli kterému došlo k odstavení sedmi nejstarších jaderných elektráren v SRN, ke kterému jako první vydala impulz Angela Merkelová. 6. června 2011 byla přijata nová energetická koncepce pro Spolkovou republiku Německo – Atomausstieg, rozhodnutí odstavit ze svého energetického mixu jadernou energii do roku 2022 a do roku 2050 ji nahradit a zároveň doplnit v energetickém mixu na 50% obnovitelnými zdroji.

Předpokládaná struktura práce

Úvod

Koncept sekuritizace, diskurs

Metodologická část

Výsledky – rozbor diskurzu a vybraných textů

Interpretace

Závěr

Zdroje:

BALZACQ, Thierry. A new framework for securitization analysis. In: BALZACQ, Thierry. *Securitization Theory: How security problems emerge and dissolve*. 1. Abingdon: Routledge, 2011, s. 77-93. ISBN 9788-0-415-55267.

BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005. ISBN 80-903333-6-2

DIJK, Teun Adrianus van. *Discourse studies: a multidisciplinary introduction*. Second edition. Los Angeles: Sage, 2011. ISBN 978-1-84860-649-4

FAIRCLOUGH, Norman. *Critical Discourse Analysis: The critical study of language*. 1. vydání. Londýn: Longman Group Limited, 1995. ISBN 0 582 21980 9 Csd

FAIRCLOUGH, Norman. *Language and power*. 2. ed. Harlow: Longman, 2001, s. 226. ISBN 0-582-41483-0.

KNOPF, Brigitte, Hendrik KONDZIELLA, Michael PAHLE a Mario GÖTZ. Der Einstieg in den Ausstieg: Energiepolitische Szenarien für einen Atomausstieg in Deutschland. *Institut für Infrastruktur und Ressourcenmanagement (IIRM)* [online]. 2011, (5): 1-80 [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <http://edoc.gfz-potsdam.de/pik/get/4872/0/cc27bb5ada1b32edf27cb9a3845afb6c/4872.pdf>

SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO. *Deutscher Bundestag* [online]. 2016 [cit. 2015-05-03]. Dostupné z: <http://www.bundestag.de/>

STEBLAU, Der Atomausstieg als Folge de Reaktorkatastrophe in Japan (Fukushima) 2011 [online]. Postdam, 2011. ISBN3656043248

WAISOVÁ, Šárka. *Současné otázky mezinárodní bezpečnosti*. 1. Vyd. Dobrá voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-42-2

Seznam zkratk

CDA – kritická diskursivní analýza

CDU – Křesťanskodemokratická unie (Christlich Demokratische Union Deutschlands)

CSU - Křesťansko-sociální unie Bavorska (Christlich-Soziale Union in Bayern)

FDP – Svobodná demokratická strana (Freie Demokratische Partei)

SPD - Sociálně demokratická strana Německa (Sozialdemokratischen Partei Deutschlands)

SRN – Spolková republika Německo

Obsah

ÚVOD.....	1
1. TEORIE SEKURITIZACE.....	3
1.1 Kodaňská škola.....	3
1.1.1 Environmentální sektor.....	5
1.2 Kritika Kodaňské školy a postkodaňská škola.....	6
2. METODOLOGIE.....	7
2.1 Diskurz.....	7
2.2 Diskurzivní analýza.....	8
2.2.1 Kritická diskurzivní analýza.....	8
2.3 Výběr korpusu textů.....	9
2.4 Limity výzkumu.....	10
3. SOCIOPOLITICKÝ KONTEXT – VÝVOJ JADERNÉ ENERGETIKY V SRN.....	10
3.1 Postoje politických stran k jaderné energetice do roku 2011.....	10
3.2 Historický vývoj debaty o jaderné energii v SRN.....	11
3.2.1 Události, které ovlivnily debatu o jaderných elektrárnách a jaderné energetice.....	12
3.3 Od Fukušimy po schválení odstupu od jaderné energie.....	14
4. DISKURZIVNÍ ANALÝZA.....	15
4.1 Bezpečnostní diskurz.....	16
4.1.1 Fukušima jako mezník.....	16
4.1.1.1 CDU/CSU.....	16
4.1.1.2 FDP.....	18
4.1.1.3 SPD.....	19
4.1.1.4 Die Linke.....	20
4.1.1.5 Zelení.....	22
4.1.2 Neovladatelnost a nekontrolovatelnost jaderných elektráren.....	22
4.1.2.1 CDU/CSU.....	22
4.1.2.2 FDP.....	24
4.1.2.3 SPD.....	25
4.1.2.4 Die Linke.....	26
4.1.2.5 Zelení.....	27
4.1.3 Lidská bezpečnost na prvním místě.....	28
4.1.3.1 CDU/CSU.....	28
4.1.3.2 FDP.....	29
4.1.3.3 SPD.....	29
4.1.3.4 Die Linke.....	30
4.1.3.5 Zelení.....	32
4.2 Ekonomický diskurz.....	32
4.2.1 Koncerny.....	32
4.2.1.1 CDU/CSU.....	32
4.2.1.2 FDP.....	33
4.2.1.3 SPD.....	34
4.2.1.4 Die Linke.....	35
4.2.1.5 Zelení.....	37
4.3 Environmentální diskurz.....	38
4.3.1 Jaderný odpad.....	38
4.3.1.1 CDU/CSU.....	38
4.3.1.2 Die Linke.....	39
4.4 Závěr.....	40
4.4.1 Závěr bezpečnostního diskurzu.....	40

4.4.2	<i>Závěr ekonomického diskurzu</i>	42
4.4.3	<i>Závěr environmentálního diskurzu</i>	43
ZÁVĚR		45
SUMMARY		47
POUŽITÁ LITERATURA		49
SEZNAM PŘÍLOH		52
PŘÍLOHY		53

Úvod

Tato bakalářská práce nese název Diskurz při schválení koncepce Atomausstieg v SRN v roce 2011. 11. března 2011 došlo k havárii jaderné elektrárny ve Fukušimě, které byla způsobena zemětřesením a následnou vlnou tsunami. Právě tato událost změnila vnímání jaderné energetiky ve Spolkové republice Německo. Hned po událostech ve Fukušimě bylo uzavřeno 7 nejstarších jaderných elektráren a byla započata parlamentní jednání o situaci jaderných elektráren v SRN až do 6. června, kdy došlo ke schválení odstupu od jaderné energetiky. Koncept Atomausstieg můžeme do českého jazyka přeložit jako odstup od jaderné energie a tato práce bude s tímto pojmem takto pracovat. Téma jaderné energetiky je celosvětově významné. Spolková republika Německo, která rozhodně patří k velmocím nejen v Evropě, podnikla konkrétní kroky a rozhodla se definitivně odstoupit do roku 2022 od užívání jaderné energie a jaderných elektráren a jejich postupným nahrazením obnovitelnými zdroji. Sousední země SRN jako Francie ale i ČR jaderné elektrárny užívají dále. Proto považuji za relevantní a přínosné zkoumat diskurz, který vedl k přijetí právě koncepce odstupu od jaderné energetiky a definitivní konec jaderných elektráren v SRN do roku 2022. Téma odstupu od jaderné energetiky je obsáhle zpracované v německy a anglicky psané literatuře nikoliv však česky. Dále také není zpracována diskurzivní analýza parlamentních projevů týkajících se této tematiky.

V této bakalářské práci si pokládám výzkumnou otázku, jaký byl diskurz v parlamentních projevech poslanců SRN v kontextu odstoupení od jaderné energetiky. Vycházím z předpokladu, že téma jaderných elektráren a užívání jaderné energetiky bylo v SRN po jaderné havárii ve Fukušimě sekuritizováno. K zodpovězení výzkumné otázky jsem použila kvalitativní metodu diskurzivní analýzy. Vycházela jsem primárně z kritické diskurzivní analýzy autora Normana Fairclougha, ze které jsem použila pouze její první část a to textuální analýzu. K analýze byly vybrány parlamentní debaty parlamentních stran, které byly zastoupeny v parlamentu v roce 2011. Byly to politické strany CDU/CSU, FDP, SPD, Die Linke a Die Grüne. Tímto jsem konkretizovala původní záměr teze této bakalářské práce a tedy diskurzivně analyzovat prohlášení německých elit. V této práci jsou zvoleny plenární protokoly ze zasedání poslanecké sněmovny v SRN. Korpus textů k analýze je z období březen – červen 2011, kdy

probíhaly parlamentní debaty o jaderné energetice v SRN. Jednotlivé texty byly překládány z německého jazyka do českého a analyzovány za účelem zjištění diskurzů, které se objevovaly v parlamentních debatách. V projektu této bakalářské práce zmiňuji i případnou analýzu prohlášení některých nestátních aktérů. Taková prohlášení jsem vzhledem k možnému rozsahu práce nepoužila a předpokládám, že zájmy nestátních aktérů jsou komunikovány skrze jednotlivé politické strany. V tezích bakalářské práce také dále uvádím, že se tato práce bude zabývat otázkou, z jakých důvodů došlo k přijetí této koncepce a legitimizujícím diskurzem. Vzhledem k omezenému rozsahu práce se nebudu těmito dvěma body zabývat.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. Ve své práci nejdříve vymezuji teoretické zakotvení. Pro tuto bakalářskou práci je použita teorie sekuritizace. Nejprve uvádím koncept kodaňské školy, který pak dále rozšiřuji o teorii sekuritizace podle Balzaqa a Stritzela. Dále následuje metodologická část, kde vymezuji metodologii svého výzkumu. Definuji diskurzivní analýzu, následně kritickou diskurzivní analýzu, diskurz a také uvádím limity svého výzkumu. Ve třetí kapitole je popsán sociopolitický kontext vývoje užívání jaderné energetiky v SRN a také vývoj postojů jednotlivých parlamentních stran k tématice odstupu od jaderné energetiky. Čtvrtá kapitola je částí empirického výzkumu. V této části je provedena diskurzivní analýza parlamentních projevů. Nejdříve jsou vybrány konkrétní úryvky, kde se objevují klíčová vyjádření pro určení konkrétního diskurzu a jsou analyzovány. Dále pak z této analýzy vyvozují závěry, jaké konkrétní diskurzy se v parlamentních debatách objevují. V závěru shrnuji celý výzkum a výsledky výzkumu. V této části také zodpovídám výzkumnou otázku práce.

1. Teorie sekuritizace

Tato bakalářská práce vychází z teoretického konceptu sekuritizace. Na počátku 90. let minulého století publikoval Barry Buzan se svými kolegy Olem Waeverem, Mortenem Kelstrupem, Jaap de Wildem z Kodaňského institutu pro výzkum míru (COPRI) knihu *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*, ve které uvádí komplexně teoretický koncept sekuritizace. Tato kniha čerpá z předchozích děl Waevera. Za první z knihy *Sekuritizace a desekuritizace*, ve které byl poprvé termín sekuritizace uveden, a za druhé z díla *Koncept bezpečnosti*.¹

1.1 Kodaňská škola

Podle teorie kodaňské školy se bezpečnost stává synonymem k zachování existence. K tomu dochází, pokud je konkrétní téma prezentováno jako existenční hrozba pro daný referenční objekt. Tento druh bezpečnostních hrozeb pak dovoluje použití mimořádných opatření k jejich zvládnutí.² Bezpečnost je podle kodaňské školy řečový akt.³ Kodaňská škola uvažuje o bezpečnosti jako o subjektivní hodnotě.⁴ Bezpečnost je společenský konstrukt hmotné hrozby lidem, státu nebo kultuře. Je uváděno, že tyto hrozby mohou být sekuritizovány pouze sekuritizačními kroky, které jsou ospravedlněny kontextem.⁵ Podle Buzana bezpečnost znamená přežití neboli zachování existence. Pokud je nějaké téma prezentováno jako bezpečnostní hrozba, může ohrozit existenci a je potřeba k této hrozbě zaujmout vhodné stanovisko. Sekuritizaci lze v podání kodaňské školy považovat za radikálnější verzi politizace. Právě toto tvrzení se stává později předmětem kritiky. Téma je chápáno jako existenční

---

¹ STRITZEL, Holger. *New security challenges: securitization theory and the localization of threat*. 1. vyd. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 11. ISBN 978-1-137-30756-9.

² BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 33. ISBN 80-903333-6-2

³ STRITZEL, Holger. *New security challenges: securitization theory and the localization of threat*. 1. vyd. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 13. ISBN 978-1-137-30756-9.

⁴ MCSWEENEY, Bill. Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School. In: Barry BUZAN a Lene HANSEN: *International Security: Volume III*. 1. vyd. Londýn: SAGE Publications Ltd, 2007, s. 133. ISBN 978-1-4129-2139-8

⁵ BALZACQ, Thierry. The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations*. 2005, vol. 11, no. 2, s. 171-201. DOI: 10.1177/1354066105052960. ISSN 1354-0661.

hrozba, jež si žádá mimořádná opatření a ospravedlňuje konání vybočujících ze standardních mantinelů politických procedur.⁶

Kodaňská škola dále definuje sekuritizaci jako řečový akt. „*Něco se děje díky tomu, že někdo něco řekne.*“⁷ Podle Buzana mají bezpečnostní hrozby nejen charakter vojenských hrozeb, ale zdrojem bezpečnostních ohrožení může být i politická, ekonomická, sociální a environmentální oblast.⁸ Mezinárodním bezpečnostním tématem se problém stává tehdy, lze-li přesvědčivě argumentovat, že je významnější než jiná témata, a měla by mu proto být přiznána absolutní priorita.⁹ Podle teorie sekuritizace se hrozby mohou objevovat v různých sektorech, nikoliv však pouze ve vojenské oblasti. Abychom mohli hrozbu identifikovat v rámci teorie sekuritizace, musí být hrozba vyhodnocena jako hrozba existenční. Nesmí se však jednat pouze o politizované téma ale téma, které je označeno za konkrétní existenční hrozbu.¹⁰

Dle Buzana můžeme v případě bezpečnosti vycházet z textuální analýzy. Konkrétnímu tématu by měla být ve společnosti přidělena absolutní priorita a to z toho důvodu, že pokud tuto hrozbu nedokážeme zničit, může být zničena existence celé společnosti. Téma nemusí být skutečně existenčně zničující, ale musí být prezentováno jako existenční hrozba.¹¹ Jednotky bezpečnostní analýzy jsou celkem tři. Referenční objekty, aktéři sekuritizace a funkcionální aktéři. Referenční objekty jsou objekty, které jsou kvůli dané hrozbě existenčně ohroženy a mohou legitimně požadovat právo na přežití a tím tedy zbavení této hrozby. Referenční objektem je stát a národ, ale také lidstvo jako celek. Lidstvo je za referenční objekt označováno v případě jaderné havárie nebo jaderného útoku. Akt sekuritizace se zaměřuje na referenční objekt a právě jeho existence musí být zachována. Referenční objekty musí legitimizovat bezpečnostní kroky.¹² Aktéři sekuritizace jsou účastníci procesu sekuritizace. Právě tito aktéři označují referenční objekty za existenčně ohrožené. Aktérem sekuritizace je skupina,

---

⁶ WAISOVÁ, Šárka. *Současné otázky mezinárodní bezpečnosti*. 1. vyd. Dobrá voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003, s. 33. ISBN 80-86473-42-2

⁷ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 31-60. ISBN 80-903333-6-2

⁸ MCSWEENEY, Bill. Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School. In: Barry BUZAN a Lene HANSEN: *International Security: Volume III*. 1. vyd. Londýn: SAGE Publications Ltd, 2007, s. 133. ISBN 978-1-4129-2139-8

⁹ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 31-60. ISBN 80-903333-6-2

¹⁰ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 31-60. ISBN 80-903333-6-2

¹¹ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 31-60. ISBN 80-903333-6-2

¹² BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 31-60. ISBN 80-903333-6-2

kteře vykonává konkrétní bezpečnostní řečový akt.¹³ Funkcionální aktéři působí na dynamiku bezpečnostních vztahů v konkrétním sektoru. Nejedná se však o aktéry, kteří by poukazovali právě na hrozící nebezpečí pro referenční objekty.¹⁴

1.1.1 Environmentální sektor

Podle Buzana jsou sektory k objasnění odlišných praktik a pohybů sekuritizace.¹⁵ Environmentální sektor je o vztahu mezi lidskou aktivitou a biosférou planety jako základní podpora systému, na které jsou založeny všechny lidské organizace.¹⁶ Sekuritizační pohyb v environmentálním sektoru je veden především okamžitými environmentálními hrozbami. Buzan uvádí konkrétní příklad havárie v jaderné elektrárně Černobyl v roce 1986 a dále havárie ve Fukushima.¹⁷ Sekuritizace nezapočne reálně vzniklou katastrofou ale předpovědí, že k ní může dojít a právě konkrétní události, které se již stali, mohou napomoci iniciovat sekuritizaci této konkrétní hrozby, aby se takovým událostem do budoucna předešlo.¹⁸ Energetické problémy včetně katastrof vzniklých v oblastech jaderné energetiky, ať už způsobené přírodní katastrofou nebo selháním lidských faktorů, jsou důvodem k sekuritizaci.¹⁹

Referenčním objekt v environmentálním sektoru je právě životní prostředí ale referenčním objektem může být i ohrožení lidstva. Případ jaderné havárie by pro lidstvo mohl být likvidační.²⁰ Aktérem sekuritizace v environmentálním sektoru je politická reprezentace státu. V environmentální sektoru operuje velké množství funkcionálních aktérů. Korporace, státní podniky, zemědělský, chemický a jaderný průmysl, dále vláda a vládní agentury, které mají zájem tyto hrozby sekuritizovat.²¹

---

¹³ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 31-60. ISBN 80-903333-6-2

¹⁴ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 31-60. ISBN 80-903333-6-2

¹⁵ ALBERT, Mathias a Barry BUZAN. Securitization, sectors and functional differentiation. *Security Dialogue* [online]. 2011, vol. 42, no 4-5, s. 3 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/0967010611418710. ISSN 0967-0106.

¹⁶ ALBERT, Mathias a Barry BUZAN. Securitization, sectors and functional differentiation. *Security Dialogue* [online]. 2011, vol. 42, no 4-5, s. 3 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/0967010611418710. ISSN 0967-0106.

¹⁷ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 87-111. ISBN 80-903333-6-2

¹⁸ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 87-111. ISBN 80-903333-6-2

¹⁹ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 87-111. ISBN 80-903333-6-2

²⁰ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 87-111. ISBN 80-903333-6-2

²¹ BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 31-60. ISBN 80-903333-6-2

1.2 Kritika Kodaňské školy a postkodaňská škola

Teorie sekuritizace si získala jak množství zastánců tak také kritiků. Proti teorii se vymezují autoři například Moravscik, který o tom pojednává ve svém díle *Něco shnilého ve státě dánském?*. Dále pak autoři jako McSweeney nebo Williams.²² Kritikou kodaňské školy ale dalším rozvíjením jejího konceptu a teorie sekuritizace se zabývají především autoři Balzaq a Stritzel.

Balzaq tvrdí, že pokud je bezpečnost definována jako řečový akt, to v konečném důsledku snižuje bezpečnost na konvenční postup jako je například manželství nebo sázka, kde musí působit štěstí. Proto Balzaq chápe sekuritizaci jako pragmatickou praxi, ve které jak mluvčí, tak posluchač vzájemně interagují.²³ V tomto ohledu Balzaq navrhuje také začít brát v potaz strategické cíle a tím tak sekuritizaci povýšit nad její normativní nastavení.²⁴ Slovo bezpečnost nesměřuje podle Balzaqa k objektivní realitě, je to vlastní působení na rozšíření toho, že sděluje sama postupy zhmotněných diskurzů existencionální hrozby, kterou podporují politické elity.²⁵ Něco se stane bezpečnostním problémem skrze diskurzivní politiku.²⁶ Sekuritizace je úspěšná když sekuritizující aktér a publikum dosáhnou společného strukturovaného vnímání zákazonosného vývoje společnosti.²⁷

Stritzel kritizuje oblast empirické analýzy v podání kodaňské školy. Prvním problémem, je podle něj to, co má být analyzováno. Podle Stritzela by měla být analyzována společenská, politická, historická a diskurzivní dynamika. Na rozdíl od kodaňské školy, která si za cíl analýzy klade pouze mluvnickou strukturu úspěšného nebo klíčového řečového aktu. Druhým problémem je otázka, kdy přesně skutečně můžeme hovořit o sekuritizaci. Tento problém má dva aspekty. Za prvé, kdy přesně jsou sekuritizační kroky úspěšné a kdy jsou pouze to pouze sekuritizační kroky. Za druhé,

---

²² WAISOVÁ, Šárka. Od národní bezpečnosti k mezinárodní bezpečnosti: Kodaňská škola na křižovatce strukturálního realismu, anglické školy a sociálního konstruktivismu. *Mezinárodní vztahy* [online]. 2004, vol. 39, no. 3, s. 81 [cit. 2017-05-07].

²³ BALZACQ, T. The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations* [online]. 2005, vol. 11, no. 2, s. 172-174 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/1354066105052960. ISSN 1354-0661.

²⁴ BALZACQ, T. The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations* [online]. 2005, vol. 11, no. 2, s. 172 - 174 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/1354066105052960. ISSN 1354-0661.

²⁵ BALZACQ, Thierry. *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. 1. vyd. New York: Routledge, 2011, s. 11. ISBN 978-0-415-55628-6.

²⁶ BALZACQ, Thierry. *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. 1. vyd. New York: Routledge, 2011, s. 1. ISBN 978-0-415-55628-6. Str 1

²⁷ BALZACQ, Thierry. *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. 1. vyd. New York: Routledge, 2011, s. 12. ISBN 978-0-415-55628-6.

kdy přesně se něco posouvá za hranici normální politiky ve výjimku. Kodaňská škola se zabývá myšlenkou, kde je hranice mezi normální politikou a výjimkou, nestanovuje ovšem přesná kritéria, pro to, kdy byla překročena hranice normálnosti.²⁸

Stritzel dále rozvíjí teorii sekuritizace následovně. Bezpečnost je strukturované pole, ve kterém jsou někteří aktéři umístěny do pozice, kde mohou na základě obecně akceptovanými hlasy bezpečnosti, moc definovat bezpečnost.²⁹ Aktér nemůže být tak významný jako společenský aktér a řeč nemůže mít dopad na společenské vztahy bez situace, která je vytvoří jako významné. Je to jejich zakořeněnost v sociálních vztazích významu a moci, která konstituuje oba aktéry a řečový akt.³⁰ Podle Stritzela výkonná síla textů, které hovoří o hrozbě, mohou napomoci konstituovat nebo změnit stávající diskurz. Ovlivňování procesu definování významu je vždy poznamenáno úkonem překladu jistého textu, který hovoří o hrozbách do existujícího diskurzu. Čím je větší kompatibilita proneseného textu a existujícího diskurzu a čím lepší je poziční moc sekuritizačního aktéra, tím jednodušší je pro ně založit preferovaný individuální text jako dominantní narativ pro společnost.³¹

2 Metodologie

Pro tuto bakalářskou práci jsem zvolila kvantitativní metodu k analýze textů. Metoda, která je užita v této bakalářské práci, je diskurzivní analýza.

2.1 Diskurz

Diskurz jsou specifické reprezentace a praktiky skrze které jsou produkovány významy, konstituovány identity a zakládány společenské vztahy.³² Diskurz je komplexní svazek souběžných a sekvenčních vzájemně propojených jazykových úkonů, které se projevují uvnitř a skrz sociální oblasti. Úkon působení je jako tematicky související sémiotické, orální a písemné projevy.³³ Diskurz je zhmotněný v textu.³⁴

---

²⁸ STRITZEL, Holger. *New security challenges: securitization theory and the localization of threat*. 1. vyd. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 34-36. ISBN 978-1-137-30756-9.

²⁹ STRITZEL, Holger. Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond. *European Journal of International Relations* [online]. 2007, vol. 13, no. 3, s. 366 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/1354066107080128

³⁰ STRITZEL, Holger. Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond. *European Journal of International Relations* [online]. 2007, vol. 13, no. 3, s. 370 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/1354066107080128.

³¹ STRITZEL, Holger. Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond. *European Journal of International Relations* [online]. 2007, vol. 13, no. 3, s. 370 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/1354066107080128.

³² CAMPBELL, David. Poststructuralism. In: Tim DUNNE, Milja KURKI a Steve SMITH. *International Theories: Discipline and Diversity*. 4. vyd. ,Oxford: Oxford university press, 2016, s. 226. ISBN 9780198707561

³³ STRITZEL, Holger. *New security challenges: securitization theory and the localization of threat*. 1. vyd. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 41. ISBN 978-1-137-30756-9.

Podle Normana Fairclougha je diskurz definovaný jako konkrétní pohled na jazyk v praxi³⁵ a také jako konkrétní způsob prezentování určité části obecného světa.³⁶

2.2 Diskurzivní analýza

Diskurzivní analýza bývá tradičně definována jako sada metod a teorií pro zkoumání běžně používaného jazyka v sociálním kontextu.³⁷ Diskurzivní analýza se zaměřuje na sociální interakce. Především jazykové interakce a prokázání jejich obecně skryté klíčové faktory v systému sociálních vztahů stejně tak jako skryté efekty, které mohou být za konkrétním sociálním systémem.³⁸ Primárním cílem diskurzivní analýzy je založení významu textů tvarovanými rozdílnými kontexty.³⁹

2.2.1 Kritická diskurzivní analýza

Kritická diskurzivní analýza je jednou z variant diskurzivní analýzy, která byla pro tuto práci zvolena.⁴⁰ Kritická diskurzivní analýza vychází z Foucaultova poststrukturalistického pojetí diskurzu jako systém omezení a pravidel pro formování výpovědi.⁴¹ CDA se snaží odhalit roli diskurzu v produkci dominance.⁴² Dominance je zde definována jako využití společenské moci vlivu elitami, institucemi a skupinami, které vyústí ve společenskou nerovnost, zahrnující politickou, kulturní, třídní, etnickou, rasovou a genderovou nerovnost. CDA se také snaží zjistit jaké struktury, strategie nebo další vlastnosti textu, řečového projevu ve způsobu šíření existují. CDA by se měla primárně zabývat diskurzivními dimenzemi zneužití síly a nespravedlností a nerovností, která z toho pramení.⁴³ V dnešní době již však užití síly není primárním

---

³⁴BALZACQ, Thierry. *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. 1. vyd. New York: Routledge, 2011, s. 1. ISBN 978-0-415-55628-6.

³⁵FAIRCLOUGH, Norman. *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. 2. vyd. London: Routledge, 2004, s. 17. ISBN 0-415-25892-8

³⁶FAIRCLOUGH, Norman. *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. 2. vyd. London: Routledge, 2004, s. 2. ISBN 0-415-25892-8

³⁷BENEŠ, Vít. Diskurzivní analýza. In: Petr DRULÁK. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 94. ISBN 978-80-7367-385-7.

³⁸FAIRCLOUGH, Norman. *Discourse and social change*. 1. vyd. Repr. Cambridge: Polity Press, 1992, s. 5. ISBN 978-074-5612-188.

³⁹BALZACQ, Thierry. *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. 1. vyd. New York: Routledge, 2011, s. 40. ISBN 978-0-415-55628-6.

⁴⁰BENEŠ, Vít. Diskurzivní analýza. In: Petr DRULÁK. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 94. ISBN 978-80-7367-385-7.

⁴¹BENEŠ, Vít. Diskurzivní analýza. In: Petr DRULÁK. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 96. ISBN 978-80-7367-385-7.

⁴²VAN DIJK, A. Teun, *Principles of Critical Discourse Analysis*, *Discourse & Society* [online] 1993, vol. 4, no. 2, s. 249.

⁴³VAN DIJK, A. Teun, *Principles of Critical Discourse Analysis*, *Discourse & Society* [online] 1993, vol. 4, no. 2, s. 254.

nástrojem k dosahování svých cílů a právě diskurz a komunikace jsou velmi významným zdrojem síly. Síla zahrnuje kontrolu jedné skupiny nad ostatními skupinami. Vlivná skupina může limitovat svobodu jednání ostatních, ale také může ovlivnit jejich mysl. Kontrolní jednání je tedy přesvědčování, předstírání a manipulace strategických způsobů změny mysli ostatních ve prospěch konkrétních zájmů. Řízení a ovládání mysli ostatních je v podstatě funkce textu a řeči. CDA by se měla zaměřovat na diskurzivní strategie, které legitimizují kontrolu nebo přizpůsobení se společenského pořádku a především tedy vztahů rovnosti.⁴⁴ Norman Fairclough uvádí 3 stádia kritické diskurzivní analýzy. Za prvé popis, za druhé interpretace a za třetí vysvětlení. Ve stádiu popisu se zabýváme formálními náležitosti textu. V interpretaci vztahem mezi textem a interakcí a v kroku vysvětlování pak vztahem mezi interakcí a společenským kontextem.⁴⁵ Při zkoumání diskurzu se zabýváme obsahem, zabýváme se tím, co bylo řečeno nebo uděláno.⁴⁶ Dále je podle Normana Fairclougha nejdříve nutné zjistit jak jsou části textů vzájemně propojené a za druhé jak tyto texty zapadají do současné zkušenosti světa.⁴⁷

Tato bakalářská práce se inspirovala metodou kritické diskurzivní analýzy, byl však použit pouze její první metodologický krok a to analýza obsahu textů, vzhledem k tomu, že texty sami vytvářejí význam, který je médiem společenských jevů.⁴⁸ Podle této části metody kritické diskurzivní analýzy byla analyzována parlamentní vyjádření zástupců parlamentních politických stran, které se následně podílely na schválení zákona o odstupu od jaderné energie.

2.3 Výběr korpusu textů

Pro potřeby diskurzivní analýzy byl vybrán korpus textů, ze kterých diskurzivní analýza vychází. Zdrojem textů je webový archiv německého parlamentu - Bundestag⁴⁹

---

⁴⁴ VAN DIJK, A. Teun, Principles of Critical Discourse Analysis, *Discourse & Society* [online] 1993, vol. 4, no. 2, s. 249-283.

⁴⁵ FAIRCLOUGH, Norman. Language and power. 2. vyd.. Harlow: Longman, 2001, s. 29-31. Language in social life series. ISBN 0-582-41483-0.

⁴⁶ FAIRCLOUGH, Norman. Language and power. 2. vyd.. Harlow: Longman, 2001, s. 29-31. Language in social life series. ISBN 0-582-41483-0.

⁴⁷ FAIRCLOUGH, Norman. Language and power. 2. vyd. Harlow: Longman, 2001, s. 29-31 Language in social life series. ISBN 0-582-41483-0.

⁴⁸ BENEŠ, Vít. Diskurzivní analýza. In: Petr DRULÁK. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 95. ISBN 978-80-7367-385-7.

⁴⁹ Spolková republika Německo. *Deutscher Bundestag* [online]. Berlin, 2011

[cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.bundestag.de/dokumente>

Byly vybrány přepisy všech parlamentních jednání v období od 11. března až 10. června 2011, ve kterých se hovořilo o problematice energetiky a odstupu od jaderné energie. I přesto, že k odstupu od jaderné energie došlo 9. června 2011, byl zařazen i text z 10. června 2011, ve kterém jsou shrnuty užívané argumenty pro odstup od jaderné energie. Období výběru korpusu textů je vybráno od jaderné havárie ve Fukušimě po schválení odstupu od jaderné energie v červnu roku 2011. Toto časové období bylo vymezeno za účelem analýzy diskurzu v parlamentních debatách, který vedl ke schválení odklonu od jaderné energie. Analyzovány byly promluvy všech pěti parlamentních stran (CDU/CSU, FDP, SPD, Die Linke, Die Grüne – v práci dále jako Zelení) v roce 2011.

2.4 Limity výzkumu

Za limity tohoto výzkumu můžeme považovat to, že jsou vzhledem k možnému rozsahu bakalářské práce analyzovány pouze parlamentní vyjádření nikoli mediální debata a vyjádření dalších nestátních aktérů jako jsou například obchodní komory, průmyslové svazy atd. Zároveň v této práci předpokládám, že právě zájmy těchto nestátních aktérů jsou komunikovány skrze politické strany.

3 Sociopolitický kontext – vývoj jaderné energetiky v SRN

V této kapitole je popsán sociopolitický kontext vývoje jaderné energetiky a užívání jaderných elektráren ve Spolkové republice Německo.

3.1 Postoje politických stran k jaderné energetice do roku 2011

Postoje politických stran SPD, CDU/CSU, FDP, Zelení, a PDS se v průběhu historického vývoje měnila. Strana SPD podporovala po 2. světové válce použití jaderné energie k mírovým účelům. Po havárii v Černobylu v roce 1986 svůj přístup změnila a zaujala postoj proti jaderné energetice.⁵⁰ Zelení právě na základě této diskuze vznikly jako politická strana a svůj protijaderný postoj si udrželi celou svoji politickou historii. CDU/CSU jako konzervativní strana se po celou dobu této politické diskuze stavěla odmítavě k odstupu od jádra a nechtěla SRN bez využívání jaderné energie a jaderných

---

⁵⁰ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 18. ISBN 978-802-4631-868.

elektráren. V roce 2010 byla CDU/CSU vládnoucí stranou při schvalování prodloužení provozu jaderných elektráren o 8 -14 let. Svoji pozici ovšem v roce 2011 po jaderné havárii ve Fukušimě naprosto změnila a sama kancléřka Angela Merkelová ze strany CDU stála při schválení programu odstoupení od jaderné energie – Atomausstieg.⁵¹ Stejně tak jako Angela Merkelová stála o půl roku dříve, na podzim 2010, při schválení prodloužení doby, dokdy mají být jaderné elektrárny v SRN v provozu. FDP se vymezovalo pro jádro až do událostí ve Fukušimě a stejně tak. Die Linke se proti jaderným energiím vyjadřovala již dříve.⁵² Události ve Fukušimě zapříčinily v této debatě konsenzus mezi politickými stranami, který je jednoznačně proti využívání jaderné energetiky.⁵³

3.2 Historický vývoj debaty o jaderné energii v SRN

Téma jaderné energie a jaderné energetiky je nedílnou součástí vývoje německé politiky po 2. světové válce. V prvních desetiletích bylo využívání jaderné energie k mírovým účelům vnímaná kladně jako zajištění levných a spolehlivých dodávek energie.⁵⁴ Německý kancléř v letech 1949-1963 Konrad Adenauer argumentoval hospodářským potenciálem pro vzestup SRN.⁵⁵ Až do počátku 70. let 20. století měla jaderná energetika podporu veřejnosti.⁵⁶ To se však začalo měnit v průběhu 70. let.

---

⁵¹ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 18. ISBN 978-802-4631-868.

⁵² NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 18. ISBN 978-802-4631-868.

⁵³ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 18. ISBN 978-802-4631-868.

⁵⁴ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 14. ISBN 978-802-4631-868.

⁵⁵ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 15. ISBN 978-802-4631-868.

⁵⁶ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 14. ISBN 978-802-4631-868.

3.2.1 Události, které ovlivnily debatu o jaderných elektrárnách a jaderné energetice

V roce 1966 byla v SRN spuštěna zkušební elektrárna v bavorském Grundremmingenu.⁵⁷ O tom, že politickým tématem se jaderná energetika stala až od 70. let 20. století, může sloužit příklad demonstrací proti výstavbě jaderného reaktoru v Brokdorfu, která byla plánovaná již od 60. let. Vlna protestů proti výstavbě elektrárny se zvedla až v roce 1973. Právě kvůli demonstracím a obsazení místa výstavby protestujícími byla v roce 1977 stavba oficiálně ukončena.⁵⁸ V reakci na ropný šok v roce 1973 SRN začala zaměřovat na hledání nových zdrojů pro výrobu energie, především proto, aby nebyla tolik závislá na dovozu ze zahraničí a jádro se zdálo jako ideální varianta. Vláda se v této době stále vyjadřovala pro využívání jaderné energie. V tomto období se ovšem část občanů začíná vymezovat proti jaderné energetice a ve společnosti se obecně začali řešit environmentální témata.⁵⁹

Ze skupin, které vystupovaly proti získávání energie z jádra, vzniká v roce 1980 Strana zelených.⁶⁰ V roce 1983 se poprvé objevují v parlamentu a primární náplní jejich programu je proti jaderná politika.⁶¹ Celé proti jaderné hnutí v SRN bylo ovlivněno nehodami jaderných elektráren. V roce 1979 to byla nehoda v jaderné elektrárně Three Mile Island v USA, v roce 1986 havárie v jaderné elektrárně Černobyl v tehdejší Sovětské svazu a poslední jaderná havárie ve Fukušimě v roce 2011. Po havárii v jaderné elektrárně Three Mile Island se tedy poprvé objevila myšlenka, že se SRN bude muset obejít bez jaderné energie. Rok poté vznikají Zelení (Die Grüne), což vnímání veřejnosti jaderné energie jako něco negativního ještě umocňuje.⁶² Havárie v jaderné elektrárně Černobyl opět snížila podporu veřejnosti vůči jaderné energetice

---

⁵⁷ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 14. ISBN 978-802-4631-868.

⁵⁸ GLASER, Alexander. From Brokdorf to Fukushima: The long journey to nuclear phase-out. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 14[cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464357.

⁵⁹ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 17. ISBN 978-802-4631-868.

⁶⁰ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 17. ISBN 978-802-4631-868.

⁶¹ GLASER, Alexander. From Brokdorf to Fukushima: The long journey to nuclear phase-out. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 16[cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464357.

⁶² NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 18. ISBN 978-802-4631-868.

a pro odstup od jádra se vyjádřilo i SPD.⁶³ V roce 1989 toto téma upozadilo téma sjednocení SRN a NDR. V roce 1998 začala Schröderova koalice (SPD a zelení) poprvé připravovat podmínky pro odstoupení od jaderné energie. Tento krok koalice učinila i přesto, že podíl na energetickém mixu SRN v roce 1998 byla 30%.⁶⁴ CDU/ CSU se celou dobu staví proti odstupu a podporuje jádro.⁶⁵ V roce 1999 byl schválen návrh zákona, že provozní doba zařízení bude omezena na následujících 30 let plus tříleté přechodné období.⁶⁶ 11. 6. 2001 došlo k dohodě mezi vládou a energetickými koncerny a byl tak položen základ zákona o odstoupení od jaderné energie. Byl schválen Zákon k nařízenému ukončení průmyslové výroby elektrické energie za pomoci jádra, který vyšel v platnost v roce 2002.⁶⁷ To znamenalo zákaz výstavby nových reaktorů.⁶⁸ V roce 2009 kabinet Angely Merkelové přišel se změnami v konceptu odstoupení od jaderné energie – již v koaliční smlouvě se strany CDU a FDP dohodli o prodloužení provozu jaderných elektráren. Koalice se zároveň zavázala, že navýší podíl obnovitelných zdrojů do roku 2020 na 18% a tímto se také navázala na dohodu EU z roku 2007 tzv. 20-20-20, kdy má být podíl obnovitelných zdrojů v energetickém mixu 20%.⁶⁹ V roce 2010 byl schválen nový koncept, podle kterého měl být provoz jaderných elektráren prodloužen o dalších 8-14 let. Zákon byl schválen, ale kvůli jaderné havárii ve Fukušimě nebyl realizován.⁷⁰ Jádro mělo pomoci SRN vstoupit do období obnovitelných zdrojů finančně a to díky dalším příjmům z daní z jaderného paliva. Podle tohoto zákona musí energetické koncerny platit od roku 2011 za každý gram použitého jaderného paliva.⁷¹

---

⁶³ GLASER, Alexander. From Brokdorf to Fukushima: The long journey to nuclear phase-out. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 16[cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464357.

⁶⁴ GLASER, Alexander. From Brokdorf to Fukushima: The long journey to nuclear phase-out. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 16[cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464357.

⁶⁵ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 19. ISBN 978-802-4631-868.

⁶⁶ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 69. ISBN 978-802-4631-868.

⁶⁷ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 72. ISBN 978-802-4631-868

⁶⁸ GLASER, Alexander. From Brokdorf to Fukushima: The long journey to nuclear phase-out. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 17[cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464357.

⁶⁹ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 74. ISBN 978-802-4631-868.

⁷⁰ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 74. ISBN 978-802-4631-868.

⁷¹ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 75. ISBN 978-802-4631-868.

3.3 Od Fukušimy po schválení odstupu od jaderné energie

K havárii elektrárny Fukušima došlo 11. března 2011. K této události došlo téměř 25 let po havárii v Černobylu.⁷² K prvnímu bezpečnostnímu opatření došlo v SRN již tři dny po havárii ve Fukušimě a to 14. března 2011. Spolková vláda nechala pozastavit na tři měsíce rozhodnutí o prodloužení doby, kdy elektrárny měly fungovat. 15. března 2011 bylo vydáno tří měsíční moratorium neboli atomové moratorium, na základě kterého mělo být dočasně vyloučeny z provozu nejstarší jaderné reaktory.⁷³ Moratorium bylo nezávazné a záleželo pouze na zemských úřadech a koncernech provozující jaderné elektrárny, zda elektrárny z provozu vyřadí nebo ne.⁷⁴ Další opatření bylo zavedeno šest dní po havárii, tedy 17. března 2011. Na základě zemských kontrolních orgánů byl pozastaven provoz všech jaderných elektráren, které byly postaveny v 70. a dříve než v 70. letech, i přesto, že koncerty si vypnutím elektráren způsobily ekonomické ztráty. Bylo pozastaveno 7 nejstarších reaktorů, které byly před jadernou havárií v provozu.⁷⁵ Provoz jaderných elektráren byl pozastaven do té doby, než byla prozkoumaná všechna případná rizika, která by mohla bezpečnost elektráren ohrozit.⁷⁶

V polovině dubna 2011 svolala úřadující kancléřka Angela Merkelová setkání skupiny „Energiegipfel“ neboli setkání politických špiček, které se zabývaly právě tématem jaderné energetiky. Setkali se zemští ministři předsedové, spolkový ministr pro životní prostředí a další zástupci hospodářství.⁷⁷ 28. dubna 2011 byl veden dialog relevantních skupin z oblasti hospodářství, obnovitelných zdrojů, přírodních a společenských věd a také zástupci nevládních organizací.⁷⁸ 22. května 2011 byla stanovena Etická komise pro zásobování energie (Ethikkommission

---

⁷² SCHREURS, Amanda. The politics of phase –out. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 30[cit. 2017-03-26]. DOI: 10. 1177/0096340212464359.

⁷³ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 77. ISBN 978-802-4631-868.

⁷⁴ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 78. ISBN 978-802-4631-868.

⁷⁵ GLASER, Alexander. From Brokdorf to Fukushima: The long journey to nuclear phase-out. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 13[cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464357.

⁷⁶ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 77. ISBN 978-802-4631-868.

⁷⁷ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 78. ISBN 978-802-4631-868.

für Energieversorgung). 27. května 2011 přichází první oficiální rozhodnutí a to, že odstavené elektrárny v březnu 2011 se již do provozu nevrátí.⁷⁹ Komise přišla se závěrem, že bezpečnostní standardy v německém jaderném příslušenství jsou na vysoké úrovni, ale bezpečnostní problém se objevil v tom, že sedm nejstarších jaderných reaktorů na území SRN nebylo zabezpečeno proti nárazu letadla.⁸⁰ 30. května 2011 pak vydává etická komise pro zásobování energie zprávu s názvem „Transformace energetiky Německa – společné dílo pro budoucnost“. Hlavním závěrem této zprávy bylo, že odstoupení od jaderné energie je nutné.⁸¹ Téměř po třech měsících po jaderné havárii ve Fukušimě, tedy 9. června 2011 bylo oficiálně schváleno odstoupení od využívání jaderné energie a nové energetické koncepce SRN s názvem⁸² „Nová německá energetická koncepce – směřování do roku 2050 bezpečnou, dosažitelnou a šetrnou k životnímu prostředí“. ⁸³ Došlo k rozhodnutí odstavit ze svého energetického mixu jadernou energii do roku 2022 a do roku 2050 ji nahradit a zároveň doplnit v neritickém mixu na 50% obnovitelnými zdroji.⁸⁴ Poslanci hlasovali v poměru 513 hlasů pro odstoupení od jaderné energie a 79 hlasů proti odstoupení od jaderné energie. Bylo rozhodnuto, že v roce 2022 všech 17 jaderných reaktorů bude vyřazeno z provozu.⁸⁵ Poslední reaktor bude odstaven 31. 12. 2022⁸⁶

4 Diskurzivní analýza

Tato kapitola je diskursivní analýzou parlamentních debat v období březen – červen 2011 v SRN. Typické mluvnické struktury sekuritizačního aktu mohou být

---

⁷⁸ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 79. ISBN 978-802-4631-868.

⁷⁹ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 81. ISBN 978-802-4631-868.

⁸⁰ SCHREURS, Amanda. The politics of phase – out. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 37 [cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464359.

⁸¹ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 81. ISBN 978-802-4631-868.

⁸² NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 82. ISBN 978-802-4631-868.

⁸³ SCHEJBALOVÁ, Barbora a Filip ČERNOCH. Atomausstieg: The withdrawal of Germany from nuclear energy and its impact on energy security and the diversification of energy supply. International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs [online]. 2013, vol. 22, no. 3, s. 2 [cit. 2017-03-27].

⁸⁴ Deutscher Bundestag. *Merkel fordert Atomausstieg "mit Augenmaß"* [online]. 2011 [cit. 2017-27-03]. Dostupné z: https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2011/33753604_kw11_regierungserklaerung_japan/204868

⁸⁵ DETLEF, Jahn a Sebastian KOROLCZUK. German Exceptionalism: the end of nuclear energy in Germany!. Environmental Politics [online]. 2012, vol. 21, no. 1, s. 162 [cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1080/09644016.2011.643374.

⁸⁶ ROSSNAGEL, Alexander a Anja HENTSCHEL. The legalities of a nuclear shutdown. Bulletin of the Atomic Scientists [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 56 [cit. 2017-03-27]. DOI: 10.1177/00963464361

formálně vysvětleny jako řada tvrzení, varování a požadavek, který je typicky podpořen důkazem a/nebo důvodem pro tvrzení/varování.⁸⁷ Stritzel uvádí čtyři kontextualizované sekuritizační kroky, které jsou nutné k sekuritizačnímu pohybu a které se objevují v textu. Za první tvrzení – kontextualizované tvrzení nebezpečí/hrozby, za druhé varování – kontextualizovaný popis následků žádné činnosti proti nebezpečí, za třetí požadavek – kontextualizovaný popis akčního plánu a za čtvrté utvrzující obsah – kontextualizovaná prezentace důkazů a/nebo důvodů.⁸⁸

4.1 Bezpečnostní diskurz

V tomto oddíle je analyzováno, jak zástupci jednotlivých stran v německém parlamentu (Bundestag) v období březen–červen 2011 hovoří o tématu bezpečnosti v rámci odstupu od jaderné energetiky v SRN. Bezpečnost je podle Balzaqa definována jako společenský konstrukt hmotné hrozby lidem, státu nebo kultuře. Hrozby mohou být sekuritizovány sekuritizačními kroky, které jsou ospravedlněny kontextem.⁸⁹ Výpovědi jsou rozděleny do tří základních kategorií. Za první jaderná havárie ve Fukushimě jako historický mezník, za druhé ochrana občanů na prvním místě, za třetí nevyočitatelnost a neovladatelnost jaderných elektráren. Jednotlivé kategorie jsou dále děleny podle jednotlivých politických parlamentních stran.

4.1.1 Fukušima jako mezník

4.1.1.1 CDU/CSU

„Mezník pro svět“ – Angela Merkel

Ve výročí strany CDU/CSU najdeme časté označení havárie ve Fukušimě jako mezníku nebo zlomu. To logicky vyplývá v kontextu politiky strany v oblasti jaderné energetiky a jaderných elektráren před havárií ve Fukušimě v březnu 2011, kdy se změnila z pro jaderného postoje, který CDU/CSU zastávala v průběhu období od vzniku SRN až do dne, kdy došlo k havárii ve Fukušimě.

---

⁸⁷ STRITZEL, Holger. *New security challenges: securitization theory and the localization of threat*. 1. vyd. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 48. ISBN 978-1-137-30756-9.

⁸⁸ STRITZEL, Holger. *New security challenges: securitization theory and the localization of threat*. 1. vyd. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 49. ISBN 978-1-137-30756-9.

⁸⁹ BALZACQ, Thierry. The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations*. 2005, vol. 11, no. 2, s.: 171-201. DOI: 10.1177/1354066105052960. ISSN 1354-0661.

Již několik dní po havárii ve Fukušimě označila předsedkyně strany a zároveň německá kancléřka v roce 2011 havárii ve Fukušimě za zlomový bod.

„Dámy a pánové, události v Japonsku neznamení jen pro Japonsko neuvěřitelnou katastrofu. Tyto události jsou mezníkem pro celý svět, Evropu a také pro Německo.“⁹⁰

Označení mezník ukazuje, že nejen v SRN ale i v celé Evropě a v celém světě nebude nic jako dřív v oblasti bezpečnosti jaderné energetiky a jaderných elektráren. Naznačuje, že v Německu se bude muset něco změnit. Dále často ve svých prohlášeních opakuje, že na událostech z Fukušimy je možné vidět, že i ve vyspělém státě jako je Japonsko, které má vyspělé hospodářství na úrovni SRN a stejně tak technologie použité u jaderných elektráren je na vysoké úrovni, může dojít k nehodě.

„Dění v Japonsku nicméně ukázalo, že události, které byly doposud brány jako možné scénáře, mohou nastat.“⁹¹

I další členové strany CDU/CSU s pojetím Angely Merkelové Fukušimy jako mezníku nebo také zlomu ve svých projevech souhlasí. Někteří dodávají, že se objektivně nezměnila bezpečnost jaderných elektráren, ale změnilo se pouze to, jak jsou vyhodnocovány rizika jaderných elektráren. Právě po událostech ve Fukušimě je možné si připustit, že takovéto katastrofické události se mohou přihodit. Fukušima může být brána jako důvod pro přehodnocení analyzování situace v oblasti jaderné energetiky.

„Objektivní bezpečnostní situace jaderných elektráren v Německu se po událostech v Japonsku bez pochyby nezměnily. Co se změnilo, je vyhodnocení/posuzování rizik.“⁹²

Pojetí Fukušimy jakožto mezníku znamená zaměření se na budoucnost a její bezpečnost, která právě po této události může být z bezpečnostního hlediska jaderných

---

⁹⁰ Meine Damen und Herren, die Ereignisse in Japan bedeuten nicht allein für Japan eine unfassbare Katastrophe. Sie sind ein Einschnitt für die ganze Welt, für Europa, auch für Deutschland. - PP1

⁹¹ Die Vorkommnisse in Japan haben jedoch gezeigt, dass Ereignisse auch jenseits der bisher berücksichtigten Szenarien eintreten können. - PP2

⁹² Die objektive Sicherheitslage für Kernkraftwerke in Deutschland hat sich auch nach den Ereignissen in Japan ohne Zweifel nicht geändert. Was sich geändert hat, ist die Bewertung des Restrisikos. - PP3

elektráren ohrožena a s ní i životní úroveň občanů Německa. A právě proto, by měl být přístup k jaderné energetice přehodnocen.

„Také na tuto otázku musíme odpovědět v nadcházející diskuzi, neboť my všichni chceme v budoucnosti žít v této zemi v bezpečí – a s vysokou životní úrovní.“⁹³

Budoucí energetická koncepce by měla být především bezpečná ale také úsporná a cenově dostupná. Německo by mohlo být první zemí, která doopravdy dokáže přejít na zdroje energie budoucnosti a stát se tak vzorem pro ostatní státy.

„Můžeme jako první industriální země na světě zvládnout obrat k elektrickému proudu budoucnosti.“⁹⁴

4.1.1.2 FDP

Společně s CDU/CSU byla FDP v roce 2011. I u této strany se objevuje označení událostí v Japonsku ve Fukušimě jako zlom, mezník. Stejně tak jako CDU/CSU, změnila FDP po událostech ve Fukušimě svůj politický postoj k využívání jaderné energetiky k mírovým účelům, kvůli snížení bezpečnosti a ohrožení budoucnosti. Události ve Fukušimě označují zástupci FDP jako zlom, a proto vláda vyhlásila moratorium a snížila tak ohrožení bezpečnosti v SRN. Je podle nich ovšem nutné celou záležitost dostatečně prozkoumat.

„Japonsko a bezpečnost pro nás znamená zlom. Proto je správné zastavit se a promyslet to a nejen jednoduše říct: Pokračujte! To my neříkáme, si myslím, že tohle neříká nikdo; jinak bychom to bývali špatně projednávali. Proto děláme moratorium.“⁹⁵

Jaderná havárie ve Fukušimě je dále pojatá stranou FDP pojatá jako závazný problém, ke kterému se musí postavit čelem, aby v budoucnosti mohla být zajištěna bezpečnost. Jejich rétorika ovšem není zdaleka tak radikální ve srovnání s ostatními stranami, i přesto, že označují události za mezník. Strana FDP chce nejdříve celou situaci

---

⁹³ Auch auf diese Fragen müssen wir in der anstehenden Diskussion Antworten eben, denn wir Allen auch in Zukunft in diesem Land in Sicherheit leben – und das mit einer hohen Lebensqualität. - PP3

⁹⁴ Wir können als erstes Industrieland der Welt die Wende zum Zukunftsstrom schaffen. - PP10

⁹⁵ Japan wird mit Sicherheit auch für uns eine Zäsur bedeuten. Deshalb ist es richtig, innezuhalten, nachzudenken und nicht einfach zu sagen: Weiter so! Das sagen wir nicht; ich glaube, das sagt niemand; sonst wären wir schlecht beraten. Deshalb machen wir ein Moratorium. - PP4

analyzovat a až poté vydat závazné rozhodnutí ohledně celkového odstoupení od jaderné energie v SRN.

*„My všichni jsme se k tomu zavázali – Vy osobně také-,
poučit se z havárie reaktoru ve Fukušimě. Musíme znát
příčiny a dopady, když z toho chceme vyvozovat závěry
pro bezpečnost jaderných zařízení v Německu.“⁹⁶*

4.1.1.3 SPD

Také v rétorice SPD můžeme zaznamenat označení událostí a jaderné havárie ve Fukušimě jako mezník, zlom. Přístup SPD k této rétorice, označování Fukušimy jako zlomového bodu je poněkud radikálnější a emocionálnější než přístup předchozích dvou stran. Vzhledem k postoji SPD k jaderné energetice, který je již od 80. let 20. století negativní. SPD označuje a přirovnává 11. března 2011 k 11. září 2001. 11. září 2001 změnilo svět v oblasti bezpečnosti. Tímto označením prohlašují jaderné elektrárny za bezpečnostní hrozbu.

*„Možná nejsem jediný, kdo u obrazů těchto dnů pocítil
vzpomínku na 9/11. Tento den přinesl tisíce obětí, je to
symbol pádu západu. Tenkrát jsme věděli, že od této
hodiny svět nebude stejný. S hrůzou a zděšením sledujeme
nové zprávy z Japonska a podle toho, co přebíráme a
dostáváme, se ukazuje, 9/11 je v porovnání katastrofa ve
zpomaleném záběru – dny bez jistoty, jaký bude
opravdový rozsah těchto strašlivých následků havárie.
Ale tušíme, že v těchto dnech nejistoty: Také jako
tentokrát nebude svět stejný jako předtím. Co jsme
prožili, je bez pochyby katastrofa apokalyptických
rozměrů, katastrofa s neuvěřitelnou lítostí a smrtí,
katastrofa, která jistě radikálně zpochybňuje jistoty
minulosti.“⁹⁷*

---

⁹⁶ Wir alle haben uns dazu verpflichtet –Sie selbst auch-, aus dem Reaktorunglück in Fukushima Lernen zu ziehen. Wir müssen die Ursachen und die Wirkungsketten kennen, wenn wir daraus Schlussfolgerungen für die Sicherheit der kerntechnischen Anlage in Deutschland ziehen. - PP3

⁹⁷ Vielleicht bin ich nicht der Einzige, der sich bei den Bildern dieser Tage an 9/11 erinnert fühlt. An diesem Tag gab es Tausende von Opfern, ein Symbolbauwerk des Westens stürzte in sich zusammen. Wir wussten damals von dieser Stunde an: Die Welt wird nichtdieselbe sein. Was wir in Japan mit Grauen und Entsetzen den stündlich neuen

Zde snaží ukázat paralelu a označit tak události ve Fukušimě jako naprosto zásadní a vyvolat v lidech podobné pocity tragičnosti, které měli 11. září 2001. Tyto pocity zesiluje používáním slov jako apokalyptický, katastrofa a radikální zpochybnění minulosti. Pojetí SPD Fukušimy jako mezníku v dějinách a přirovnání události 11. března k 11. září nebylo ojedinělé, jak prokazuje následující citace.

„Momentálně prožíváme, že nepravděpodobné se stalo každodenností. Právě ty události, které nejsou předvídatelné, často v našem světě způsobují rozhodující změny. Zažili jsme to 11. září 2001. Nikdo s takovýmto ohrožením nepočítal. Nyní to zažíváme s Japonskem. My sami, my, kteří jsme pořád bojovali proti jaderným elektrárnám a zasadili jsme se proti používání jaderných elektráren, jsme s tímto nepočítali, my jsme s tím ani nechtěli počítat, že může tak rychle dojít k nehodě takového rozsahu.“⁹⁸

Zde jsou jaderné elektrárny označeny za bezprostřední nebezpečí a to i pro ty, kteří jsou proti nim. Podle této události je celé lidstvo ohroženo.

4.1.1.4 Die Linke

I parlamentní stranou Die Linke byly události ve Fukušimě označeny mezníkem a zlomem v historii industriálně kapitalistické společnosti, kdy industriálně-kapitalistická společnost je úmyslně zdůrazněná vzhledem k postavení strany Die Linke v pojetí pravice a levice. Toto označení můžeme vidět v následující citaci.

„Události ve Fukušimě jsou předělem, civilizačním zlomem v historii průmyslově – kapitalistického věku.“⁹⁹

Nachrichten – so auch jetzt wieder – und Bildern entnehmen, zeigt: Das ist im Vergleich zu 9/11 eine Katastrophe in geradezu quälender Zeitlupe – Tage ohne Gewissheit über die wirklichen Dimensionen dieser schrecklichen Folgen. Doch ahnen wir in diesen Tagen der Ungewissheit: Auch dieses Mal wird die Welt danach nicht dieselbe sein. Was wir erleben, ist ganz ohne Zweifel eine Katastrophe apokalyptischen Ausmaßes, eine Katastrophe mit unfassbarem Leid und Tod, eine Katastrophe, die Gewissheiten aus der Vergangenheit radikal infrage stellt. - PP2

⁹⁸ Im Moment erleben wir, dass das Unwahrscheinliche das Seltene alltäglich geworden ist. Gerade die Ereignisse, die nicht vorhersehbar sind, bewirken in unserer Welt oft die entscheidenden Veränderungen. Wir haben das am 11. September 2001 erlebt. Kein Mensch hat je mit einer solchen Gefährdung gerechnet. Jetzt haben wir das Japan belebt. Selbst wir, die immer schon gegen Atomkraftwerke gekämpft und uns gegen die Nutzung der Atomkraft eingesetzt haben, haben nicht damit gerechnet-wir haben nicht damit rechnen wollen-, dass es so schnell zu einem Störfall diese Ausmaße kommen kann. - PP3

⁹⁹ Die Vorkommnisse in Fukushima sind eine Zäsur, ein Zivilisationsbruch in der Geschichte des industriell-kapitalistischen Zeitalters. – PP3

Toto konkrétní pojetí Fukušimy jako mezníku se objevuje v dalších projevech od jiných členů strany.

„Události v Japonsku jsou předělem, civilizačním zlomem v historii průmyslově – kapitalistického věku. Ve třicátých letech minulého století dospěl německý fyzik v laboratorním experimentu k poprvé k umělému vyvolání jaderného štěpení. Pandořina skříňka byla otevřena.“¹⁰⁰

Zde je snaha o pojmenování užívání jádra, ať už k mírovým nebo vojenským účelům jako naprosté zlo. Je zde použito označení Pandořina skříňka, která je ve společnosti vnímána jako zlo, které bylo sesláno na zem a k tomuto zlu je zde přirovnáváno štěpení jádra.

Další pojetí Fukušimi jako mezníku je náhled na to, že předešlé jaderné havárie nebyly dostatečným varováním před možnou katastrofou a zde se konečně ukazuje, že i sebemenší domněnka, která nasvědčuje tomu, že jaderná energetika by mohla znamenat bezpečnost je neadekvátní. Dále je v následující citaci také použito spojení musel zahájit konec. Znamená to pohled na Fukušimu jako na událost, která je závazkem v odstupu od jaderné energie.

„11. březen 2011 musel zahájit konec období jaderného průmyslu. Když také doposud nehoda Harrisburgu a havárie v Černobylu nebyly očividně brány dostatečně vážně, bude nehoda v Japonsku tragickým přesvědčením, že úhel pohledu, že německé a japonské jaderné elektrárny by mohly být bezpečné, je nesprávný.“¹⁰¹

---

¹⁰⁰ Das Ereignis in Japan ist eine Zäsur, ein Zivilisationsbruch in der Geschichte des industriell-kapitalistischen Zeitalters. In den 30er-Jahren des letzten Jahrhunderts gelang es deutschen Physikern im Laborversuch, die erste künstliche radioaktive Kernspaltung auszulösen. Die Büchse der Pandora war geöffnet. - PP2

¹⁰¹ "Der 11. März 2011 muss das Ende des nuklearen Industriezeitalters eingeleitet haben“, wenn auch bisher die Störfälle von Harrisburg und der Unfall in Tschernobyl offenbar nicht ernst genug genommen worden seien, sei man durch die Vorfälle in Japan "auf tragische Weise“ davon überzeugt worden, dass die Sichtweise, deutsche oder japanische Atomkraftwerke könnten sicher sein, falsch sei. - PP2

4.1.1.5 Zelení

Argumentační linie parlamentní strany Zelených není v tomto bodě nijak silná. To může souviset s hlavním tématem, kterým se strana zabývá a proč také vznikla a to konec jaderné energie a jaderným elektrárnám. Zelení havárii ve Fukušimě pojmají jako zlom pro jejich politiku. Snaží se na následujícím výroku ukázat, že pro ně toto dění není žádná nečekaná událost. I přesto, že pro jejich politické postoje by to zlom znamenat nemělo. Havárii ve Fukušimě označují mezníkem pro lidstvo.

„Tato nehoda je hlubokým předělem, kterou pociťuje také lidstvo.“¹⁰²

4.1.2 Neovladatelnost a nekontrolovatelnost jaderných elektráren

4.1.2.1 CDU/CSU

Ve výrocih najdeme označení jaderné energie a jaderných elektráren v důsledku jaderné havárie jako neovladatelné, nekontrolovatelné. Představitelé CDU/CSU hovoří o neovladatelnosti a nekontrolovatelnosti jak v souvislosti s lidským selháním, tak v souvislosti s přírodními vlivy.

„Fukušima v Japonsku má jinou dimenzi. My vidíme zcela jasně a přesně problémy ovladatelnosti této technologie. Buďte si jisti: My se o tuto tematiku promyšleně a cíleně postaráme.“¹⁰³

Zde je vysvětleno, v čem byla havárie ve Fukušimě odlišná od předchozích havárií, které se staly. Je zdůrazňováno, že i ve vysoce technicky vyspělém Japonsku, je možné, aby neovládly ničivou sílu jaderné energie a nedokázali tak předejít havárii. A právě kvůli tomuto by si měla vzít SRN ze situace v Japonsku příklad, a i přesto že bezpečnostní standardy německých jaderných elektráren byly ze strany CDU/CSU považovány za dostačující, jadernou havárii ve Fukušimě se ukázalo, že žádné tyto německé bezpečnostní standardy podobné jako ty japonské rozhodně dostačující nejsou.

---

¹⁰² Dieser Unfall ist eine tiefe Zäsur; die Menschen empfinden das so. - PP2

¹⁰³ Fukushima in Japan hat eine andere Dimension. Wir sehen ganz klar und deutlich die Probleme bei der Beherrschbarkeit dieser Technologie. Seien Sie versichert: Wir werden uns dieser Thematik wohlüberlegt und zielorientiert annehmen. - PP3

„Kdo alespoň jednou přiblížil k popisu, jak ve Fukušimě je zkoušeno zoufale ochladit mořskou vodou reaktory, aby zabránili uprostřed zděšení ještě děsivějšímu, které ukazuje: Ve Fukušimě musíme brát na vědomí, že dokonce ve vysoce technologicky vyspělé zemi jako je Japonsko rizika jaderné energie nemohou být ovládané.“¹⁰⁴

Jak ukazuje následující citace, zástupci strany CDU/CSU vybízejí k tomu, aby si vzali příklad ze situace ve Fukušimě, která jasně prokázala, že jaderná energie, respektive jaderné elektrárny mohou být nekontrolovatelné i z hlediska lidského selhání.

„Fakt je ten, že nemusíme z toho vyjít v současné době, že japonské jaderné elektrárny pro nás vycházejí jako nebezpečí, ...Fakt je také ten, že my v našich jaderných elektrárnách máme jinou bezpečnostní situaci. Ale my musíme nicméně trvat dál na tom, aby situace v Německu z pozadí selhání techniky v Japonsku – u toho jde pravděpodobně také o lidské selhání, byla prověřena.“¹⁰⁵

Tato citace ukazuje, pojetí nekontrolovatelnosti ze strany přírodních vlivů, i přesto, že existují bezpečnostní standardy, může přírodní katastrofa, která nemůže být nijak kontrolována. K nehodě došlo v technologicky vyspělém Japonsku a právě kvůli tomu to by si měla vzít SRN ze situace v Japonsku příklad. I přesto, že bezpečnostní standardy německých jaderných elektráren byly ze strany CDU/CSU považovány za dostačující, jadernou havárií ve Fukušimě se ukázalo, že žádné tyto německé bezpečnostní standardy podobné jako ty japonské rozhodně dostačující nejsou.

„Teď je ale postižena jaderná elektrárna v Japonsku, která stojí ve vysoce průmyslově vyspělé zemi. Tam jsou

---

¹⁰⁴ Wer auch nur einmal die Schilderungen an sich heran lässt, wie in Fukushima verzweifelt versucht wurde, mit Meerwasser die Reaktoren zu kühlen, um inmitten des Schreckens noch Schrecklicheres zu verhindern, der erkennt: In Fukushima haben wir zur Kenntnis nehmen müssen, dass selbst in einem Hochtechnologieland wie Japan die Risiken der Kernenergie nicht sicher beherrscht werden können. - PP10

¹⁰⁵ Fakt ist, dass wir zurzeit nicht davon ausgehen müssen, dass von den japanischen Kernkraftwerken eine Gefahr für uns ausgeht. Fakt ist, dass wir nicht in einem Erdbebengebiet wohnen. Fakt ist auch, dass wir in unseren Kraftwerken eine andere Sicherheitslage haben. Aber wir müssen uns trotzdem Zeit nehmen, um die Situation in Deutschland vor dem Hintergrundes Versagens der Technik in Japan – dabei geht es vielleicht auch um menschliches Versagen – zu überprüfen. – PP2

s těžkým zemětřesením z 11. března 2011 – minulou noc tam proběhlo další zemětřesení – které tam spustilo tam Tsunami, nastaly události, které nebyly předpokládány. To takzvané možné riziko se ve Fukušimě ukázalo jako reálné riziko. Bezpečnostní opatření a bezpečnostní rezervy v Japonsku nebyly dostatečné. Z těchto událostí musíme vyvodit důsledky. Možné riziko také našich jaderných elektráren musí být po událostech v Japonsku nově vyhodnoceno. Musíme nově vyhodnotit bezpečnost a musíme bezpečnost ověřit s rozšířenými normami. ¹⁰⁶.

4.1.2.2 FDP

Argumentace FDP v této kategorii nekontrolovatelnosti není tak silná, nic méně také se v parlamentních debatách objevuje. Nekontrolovatelnost je ovšem v následující citaci zmíněna nepřímou. I za předpokladu dodržení všech bezpečnostních standardů jaderných elektráren se mohou odehrát vnější vlivy, které mohou vyústit až ke katastrofě. I přesto, že zástupci FDP jsou přesvědčení, že v zásadě jsou německé jaderné elektrárny bezpečné, připouští zde i možnost, že rezervy zde existují.

„Samostatně, když jaderná elektrárna bude moci být ve schváleném provozu bezpečně provozována, mohou se na reaktor stát vnější vlivy, které vedou ke katastrofě. Proto se musíme z Fukušimy poučit. Také když jsme toho názoru, že německé jaderné elektrárny jsou v běžícím provozu bezpečné a také vždycky byly, musíme uznat, že bezpečnostní rezervy reaktorů jsou samozřejmě malé, když nám to předvedli.“ ¹⁰⁷

---

¹⁰⁶ Jetzt aber ist in Japan ein Kernkraftwerk betroffen, das in einem hochindustrialisierten Land steht. Dort sind mit dem schweren Erdbeben vom 11. März 2011 – in der letzten Nacht fand dort wieder ein Erdbeben statt – und dem dadurch ausgelösten Tsunami Ereignisse eingetreten, die so nicht vorhergesehen wurden. Das sogenannte Restrisiko hat sich in Fukushima als reales Risiko erwiesen. Die Sicherheitsannahmen und die Sicherheitsreserven in Japan sind nicht ausreichend gewesen. Aus diesen Ereignissen müssen wir Konsequenzen ziehen. Das Restrisiko auch unserer Kraftwerke muss nach den Ereignissen in Japan neu bewertet werden. Wir müssen die Sicherheit neu bewerten und mit ergänzten Maßstäben prüfen. - PP5

¹⁰⁷ Selbst wenn ein Kernkraftwerk im genehmigten Betrieb sicher betrieben werden kann, kann es äußere Einwirkungen auf den Reaktor geben, die zur Katastrophe führen. Deshalb müssen wir Lehren aus Fukushima ziehen. Auch wenn wir der Meinung sind, dass die deutschen Kernkraftwerke im laufenden Betrieb sicher sind und es auch immer waren, müssen wir erkennen, dass die Sicherheitsreserven der Reaktoren offensichtlich kleiner sind, als wir uns das vorgestellt haben. - PP5

4.1.2.3 SPD

Strana SPD pokračuje v argumentační linii nevypočitatelnosti a neovladatelnosti jaderné energie. Argumentace strany je poměrně radikální. Jadernou energii a elektrárny označují za nevyzpytatelnou a tím se může stát likvidační.

V následující citaci je období po havárii ve Fukušimě označováno jako konec jaderného věku. Můžeme zde vidět snahu o označení, že není jiná možnost, než aby došlo k odstupu od jaderné energetiky. Objevuje se tvrzení, že byla zvrácena dvě přesvědčení, která mohla alespoň vést k domnění, že jaderné elektrárny mohou být do určité míry bezpečné.

„Právě zažíváme konec jaderného věku. To bylo označeno skrze dvě silné přesvědčení: první, že technika nikdy neselže a druhé, že lidé nikdy neselžou a především, že se tak nestane ve stejnou dobu. Museli jsme se hořce poučit, že oba tyto základní předpoklady jaderného věku jsou nepravdivé: Ani technika nefunguje vždycky, ani že lidé nikdy neselžou. Nebudeme předstírat, že rizika jaderné technologie byla poprvé dána na zřetel v Japonsku.“¹⁰⁸

Je jedno jak může být jaderná havárie spuštěna, ať je to lidské nebo technické selhání či přírodní katastrofa, všechny tyto tři varianty mají stejně zničující následky. Dále je zde zdůrazněno, že právě SPD je strana, která řešení odklonu od jaderné energie prosazuje už delší dobu, ne až po jaderné havárii ve Fukušimě.

„Je to jedno, jestli může být zažehnutá atomová katastrofa skrz přírodní katastrofu, skrz technické nebo lidské selhání nebo skrz systematické selhání v zemi. Vědělo se, jaké následky jaderná energie může mít. Odstup od jaderné energie, z této neovladatelné

---

¹⁰⁸ Wir erleben gerade das Ende des Atomzeitalters. Es war gekennzeichnet durch zwei tiefe Überzeugungen: erstens, dass die Technik nie versagt, und zweitens, dass der Mensch nie versagt, und vor allen Dingen, dass nicht beides zum gleichen Zeitpunkt passiert. t. Wir haben bitter lernen müssen, dass diese beiden Grundannahmen des Atomzeitalters falsch sind: Weder funktioniert die Technik immer, noch versagen Menschen nie. Tun wir nicht so, als würden uns die Risiken der Atomtechnologie erstmals in Japan vor Augen geführt. - PP2

technologie, byla tentokrát jediná správná odpověď a je to tak i dnes. ¹⁰⁹

V další citaci je zdůrazněno, proč právě událost ve Fukušimě byla jiná. Proč právě tato nehoda přesto, že již k nějakým nehodám došlo a už ty ukázaly, že jaderná technologie je riziková a nekontrolovatelná. Zdůrazňují, že právě tato nehoda byla „poslední kapka“ a způsobila nedozírné škody.

„Dámy a pánové, ne Japonsko, ne Fukušima byla změnou pro politiku. To byla neštěstí před Japonskem, která ukázala, že tohle je technologie s vysokým rizikem, která koneckonců není lidmi kontrolovatelná.“ ¹¹⁰

4.1.2.4 Die Linke

I v rétorice strany Die Linke se objevuje označení nekontrolovatelnost. Jak ukazuje první citace, je zde řešeno, že na jaderných elektrárnách je nejistota a nebezpečí pro lidstvo, Tato rétorika opět vede k označení jaderné energie jako zničující.

„Jedinou jistotou na jaderných elektrárnách je jejich nejistota a obrovské nebezpečí pro obyvatelstvo/lidstvo.“ ¹¹¹

Právě proto, že lidé jsou chybující ve svém počínání, musí být upozaděny všechny ostatní záležitosti před odstupem od jaderné energetiky, protože pokud lidé budou žít v tak obrovském nebezpečí, může se také stát, že na ostatních věcech už nebude záležet.

„Protože toto opatření bude tak drahé, protože to není cenově dostupné nebo protože zisk koncernů se zmenšuje. Zůstává energetické užívání jaderné energie nejistým procesem, když lidé jsou konec konců omylní a

---

¹⁰⁹ Es ist egal, ob eine Atomkatastrophe durch eine Naturkatastrophe, durch technisches oder menschliches Versagen oder durch ein systemisches Versagen in einem Land ausgelöst werden kann. Man wusste, welche Folgen die Atomenergie haben kann. Der Ausstieg aus der Atomenergie, aus dieser nicht beherrschbaren Technologie, ist damals die einzig richtige Antwort gewesen, und sie ist es auch heute. - PP5

¹¹⁰ Meine Damen und Herren, nicht Japan, nicht Fukushima war der Lernort für Politik. Es waren die Unglücke vor Japan, die gezeigt haben, dass dies eine Hochrisikotechnologie ist, die letztlich von den Menschen nicht beherrschbar ist. - PP6

¹¹¹ Das einzig Sichere an der Atomkraft sind die Unsicherheit und die gigantische Gefährdung der Bevölkerung. - PP2

u obojího jak u plánování, tak u proměny, provedení věcí, jsou chybující v jejich jednání, počínání. ¹¹²

V následující citaci je explicitně? Řešeno, že všechny události jakou jsou pády letadel, přírodní katastrofy, teroristické útoky jsou nepředvídatelné incidenty, před kterými je potřeba se chránit.

„Potřebujeme ochranu před pády letadel, potřebujeme ochranu před přírodními katastrofami, potřebujeme ochranu před teroristickými útoky, jestliže chceme jaderné elektrárny v naší zemi užívat. Nemůžeme ztrácet čas. ¹¹³

4.1.2.5 Zelení

Strana zelených užívá rétoriku nevypočitatelnosti jaderných elektráren. V následující citaci přibližuje pro větší vzbuzení emocí konkrétní události, které se dějí ve Fukušimě. Také ukazuje havárii ve Fukušimě jako důkaz toho, že jaderné energie a jaderné elektrárny mohou být nekontrolovatelné, vzhledem k tomu, že nehoda se stala v demokratické zemi a také v technologicky vyspělé zemi. Jediný způsob jak ovládnout tuto nekontrolovatelnost je přestat jadernou energii využívat.

„Ta nehoda nenastala v ztroskotaném systému jako tehdejší Sovětský svaz, ale ve vysoce technologicky vyspělém Japonsku. My všichni sedíme vyděšení a šokovaní před televizními obrazovkami a přihlížíme, jak se bezmocně snaží, reaktory vodou z vodních hadic a z vrtulníků zchladit. Ta bezmoc ukazuje vlastně jen jedno: Tato technologie je neovladatelná a neodpouští žádnou chybu. Proto ji musíme co nejrychleji zanechat. ¹¹⁴

---

¹¹² Weil die Maßnahmen ach so teuer wird, weil sie nicht leistbar ist oder weil sie die Gewinne der Konzerne schmälert, bleibt die energetische Nutzung von Atomenergie ein unsicheres Verfahren, denn Menschen sind nun einmal fehlbar und zwar sowohl bei der Planung als auch bei der Umsetzung von Dingen, sie sind fehlbar in ihrem Handeln. - PP3

¹¹³ Wir brauchen Schutz vor Flugzeugabstürzen, wir brauchen Schutz von Naturkatastrophen, wir brauchen Schutz vor Terrorangriffen, wenn kann wir in unserem Land Atomkraft nutzen. Wir dürfen keine Zeit verlieren. - PP3

¹¹⁴ Der Vorfall hat sich jetzt nicht in einem untergehenden System wie der damaligen Sowjetunion, sondern im Hightechland Japan ereignet. Wir allen sitzen erschrocken und schockiert vor den Fernsehbildschirmen und sehen zu, wie man hilflos versucht, die Reaktoren mit Wasser aus Wasserschläuchen und von Hubschraubern aus zu kühlen.

Důvody pro odstup jsou jasné, u jaderné energetiky není možné jakékoliv selhání, protože by mělo zničující následky a právě proto je nutné od ní odstoupit a zbavit se tak ohrožujícího nebezpečí v případě, že by došlo k lidské či technologické chybě.

„Pro tento závazek máme důvod: technika, u které není dovoleno selhat, je to neospravedlnitelné, ona není lidskoprávní, protože lidé a technika dělají chyby.“¹¹⁵

4.1.3 Lidská bezpečnost na prvním místě

4.1.3.1 CDU/CSU

Ve výročích strany CDU/CSU se objevuje rétorika, že bezpečnost obyvatel je na prvním místě. Je to pojímáno, jako bezpečnost našich občanů je nejvyšší prioritou, jak je uvedeno v následující citaci.

„V této situaci je ale bezpečnost jaderných elektráren a s tím i ochrana lidstva vždy nejvyšší zákon. U otázky bezpečnosti, nesmíme a nemůžeme dělat žádné kompromisy. Tak to bylo, je a tak to také zůstane.“¹¹⁶

Pro bezpečnost vlastních občanů udělají vše, co budou moc. SRN z jaderné havárie poučí a bude dělat konkrétní kroky k tomu, aby zajistila ochranu před nebezpečím jaderných elektráren.

„Potom my máme novou polohu, potom musí být vyjednány. A my je vyjednali. Potom lidé/lidstvo v Německu mohou počítat s tímto: Vaše bezpečnost a vaše ochrana byla a je pro spolkovou vládu nejvyšší prioritou/zákon.“¹¹⁷

Die Hilfslosigkeit zeigt doch eigentlich nur eines: Diese Technologie ist unbeherrschbar und sie verzieht keine Fehler. Deshalb müssen wir sie schnellmöglich hinter uns lassen. – PP3

¹¹⁵ Für dieses Engagement haben wir einen Grund: Eine Technik, bei der nichts schiefgehen darf, ist nicht verantwortlich, sie ist nicht menschengerecht; denn Menschen und ihre Technik machen Fehler. - PP2

¹¹⁶ Jeder weiß das will ich hier noch einmal ganz deutlich sagen, dass ich die friedliche Nutzung der Kernenergie, als Brückentechnologie zumal, für verantwortlich und für vertretbar halte. Bei dieser Haltung ist aber die Sicherheit der Kernkraftwerke und damit der Schutz der Menschen immer oberstes Gebot. Bei der Frage der Sicherheit darf und kann es keine Kompromisse geben. Das war so, das ist so und das wird auch so bleiben. - PP4

¹¹⁷ Dann haben wir eine neue Lage, dann muss gehandelt werden. Und wir haben gehandelt. Denn die Menschen in Deutschland können sich darauf verlassen: Ihre Sicherheit und ihr Schutz waren und sind für die Bundesregierung oberstes Gebot. - PP2

Bezpečnost pro obyvatelstvo je v podání CSU/CDU jasně na prvním místě, v tomto konkrétním případě můžeme vidět snahu legitimizovat konkrétní vládní opatření po havárii ve Fukušimě.

„Toto moratorium není nic jiného než konkretizace našeho výroku „Bezpečnost na prvním místě.“¹¹⁸

4.1.3.2 FDP

Tento konkrétní aspekt není v proslovech a vyjádřeních FDP stěžejní, ale objevuje se. Z následující citace zástupce FDP vyplývá, že obyvatelstvo je u poslanců vysokou prioritou v SRN a pro lidskou bezpečnost musí být podniknuty konkrétní kroky, které zaručí bezpečnost, která je zodpovědností všech zástupců v německém parlamentu.

„Nyní slyším znovu a znovu, my musíme brát starost o lidi vážně. Ano, starost o lidi je taky naše starost, oni jsou starost každého našeho kolegy a kolegyně tady v tomhle domě.“¹¹⁹

4.1.3.3 SPD

„Žal v Japonsku k vytvoření, aby tady v Německu debata o následcích nemusela vést špatná politika, to nepůjde a to také obyvatelé nenechají projít.“¹²⁰

„Když tohle jaderné hospodářství akceptuje, potom jste Vy, paní Merkelová, dosáhla historického úspěchu, potom jste Vy opravdu něco prosadila. Protože potom je jaderné hospodářství poprvé připraveno přijmout, že je stanovováno, že ze sedmi jejich reaktorů vychází

---

¹¹⁸ Dieses Moratorium ist nichts anderes als die Konkretisierung unserer Aussage „Sicherheit zuerst“. - PP2

¹¹⁹ Nun höre ich immer wieder, wir müssten die Sorgen der Menschen ernst nehmen. Ja, die Sorgen der Menschen sind auch unsere Sorgen; sie sind die Sorgen jedes einzelnen Kollegen und jeder einzelnen Kollegin hier in diesem Haus. - PP2

¹²⁰ Das Leid in Japan zu instrumentalisieren, um hier in Deutschland eine Debatte über die Folgen einer falschen Politik nicht führen zu müssen, das wird nicht gehen, und das wird Ihnen auch die Bevölkerung nicht durchgehen lassen. - PP2

nebezpečí pro obyvatele, pro tělo, život a zdraví. To by byl býval historický úspěch. ¹²¹

Hovoří i o hrozícím nebezpečí pro další generace, které by současná generace neměla odkázat. Mělo by dojít k řešení teď, protože dřív nebo později se bude muset řešit ohrožení současné generace stejně tak jako budoucí generace.

„Jak může současná generace za to odpovídat, další generaci zcela neřešitelný problém zanechat? – Když my se z tohoto dilematu vymazat/zničit a další generace odpověď nebo minimálně sklon/začátek odpovědi bude chtít dát, musíme ven z jaderné energie, čistě v obnovitelných zdrojích, čistě v energetické efektivnosti – a to taky jako vzor s naším obchodem? na mezinárodní úrovni vyjádřit. ¹²²

4.1.3.4 Die Linke

Bezpečnost občanů je pro parlamentní stranu Die Linke nejvýznamnější prioritou a budou vyjednány kroky, které povedou jen a jen k zajištění bezpečnosti občanů.

„Potom se lidé v Německu mohou na toto spoléhat: Vaše bezpečnost a vaše ochrana byla a je pro spolkovou vládu to nejdůležitější. To platí v základní větě: V pochybnosti pro bezpečnost. ¹²³

Jsou užité silné výrazy jako apokalyptická katastrofa pro obyvatelstvo, které naznačují zničující hrozbu jaderné energetiky pro občany SRN a mohla by vést až k naprostému konci nejen německých obyvatel ale lidstva vůbec.

---

¹²¹ Wenn die Atomwirtschaft das akzeptiert, dann haben Sie, Frau Merkel, einen historischen Erfolg erzielt, dann haben Sie wirklich etwas durchgesetzt. Denn dann ist die Atomwirtschaft zum ersten Mal bereit, zu akzeptieren, dass festgestellt wird, dass von sieben ihrer Meiler eine Gefahr für die Bevölkerung, für Leib, Leben und Gesundheit ausgeht. Das wäre ein historisches Ereignis. - PP2

¹²² Wie kann es die jetzige Generation verantworten, der nächsten Generation völlig unlösbare Probleme zu hinterlassen? – Wenn wir aus diesem Dilemma herauswollen und der nächsten Generation eine Antwort oder zumindest den Ansatz einer Antwort geben wollen, müssen wir raus aus der Atomenergie, rein in erneuerbare Energien, rein in Energieeffizienz – und das auch als Vorbild mit unserem Handeln auf internationaler Ebene zum Ausdruck bringen. - PP5

¹²³ Dann haben wir eine neue Lage, dann muss gehandelt werden. Und wir haben gehandelt. Denn die Menschen in Deutschland können sich darauf verlassen: Ihre Sicherheit und ihr Schutz waren und sind für die Bundesregierung oberstes Gebot. Es gilt der Grundsatz: Im Zweifel für die Sicherheit.,. - PP3

„Vaše poznámky tady dokládají dost přesně, že musíme z toho vycházet, že v nejlepším případě jsou jaderné elektrárny trochu optimalizovány. Ale také bezpečnostní optimalizace neposkytuje žádnou jistotu proto, že nepřijde, žádná apokalyptická katastrofa na obyvatelstvo.“¹²⁴

Také je zde ukázáno, že občané doopravdy od jaderné energetiky chtějí odstoupit a považují jí za zničující hrozbu, a že k havárii k jaké došlo ve Fukušimě, může dojít i v SRN a to nikdo z nich zažít nechce.

„Otázka bude jak, bude po tříměsíčním moratoriu s tímto zacházeno, a jak to jde dál. Lidé očekávají jasnou pozici. Oni všichni z jaderné energie vystoupit chtějí a okamžitě a nevratně.“¹²⁵

To, že se vládní koalice podle strany Die Linke již neupřednostňuje lobbyisty, kteří pracují v zájmu koncernů, snaží se opravdu ukázat, že bezpečnost obyvatelstva SRN opravdu berou vážně a je pro ně na prvním místě. A právě, proto, že i podle rétoriky Die Linke zaprodaná vládní koalice, jak ji Die Linke označují, bere tuto konkrétní událost jako hrozbu, je nutné od jaderné energetiky odstoupit.

„Dnes máme tu šanci dokázat, že pozdě – pro Japonky a Japonce příliš pozdě- můžeme vzít za své události z Japonska. Dnes můžeme dokázat: Německý parlament nerozhoduje už v zájmu jaderných lobbyistů, ale v zájmu obyvatelstva naší země a rozesílá k řešení otázku lidstva naší země důležitý signál o Německu.“¹²⁶

---

¹²⁴ Ihre Bemerkungen hier belegen sehr deutlich, dass man davon ausgehen muss, dass bestenfalls die Kraftwerke ein bisschen optimiert werden. Aber auch Sicherheitsoptimierungen bieten keine Gewähr dafür, dass nicht apokalyptische Katastrophen auf die Bevölkerung zukommen. – PP2

¹²⁵ Die Frage Word sein, wie Word nach dem dreimonatigen Moratorium damit umgehen und wie es weitergeht. Die Menschen erwarten klare Positionen. Sie Allen aus der Atomenergie aussteigen, und zwar unverzüglich und unumkehrbar. - PP3

¹²⁶ Heute haben wir die Chance, zu beweisen, dass wir spät – für die Japanerinnen und Japaner zu spät – Lehren aus Ereignissen ziehen können. Heute können wir beweisen: Der Deutsche Bundestag entscheidet nicht Langer im Interesse der Atomlobbyisten, sondern im Interesse der Bevölkerung unseres Landes und sendet zur Lösung einer Menschheitsfrage ein wichtiges Signal weit über Deutschland hinaus. – PP2

4.1.3.5 Zelení

Odstup od jaderné energetiky je cílem strany Zelených již od jejího vzniku. Jejich rétorika není příliš konkrétní. V jejich projevech je jasné, že nechtějí nic jiného než odstoupení a spíše se zabývají tím, že k odstoupení je nutné vyhovět občanům, kteří momentálně žijí v obavách o svůj život.

„Ale to nepřipouští žádnou důvěru na vhléd, když Mappus to představuje v kontextu jedné emocionálnímu stavu nouze jeho občanů.“¹²⁷

Zároveň tedy žádají o podporu občanů a podporu parlamentu k záchraně bezpečnosti občanů a země.

„My můžeme elektrické vedení vybudovat, ale to jde jen s občankami a občany. V tomto smyslu Vás prosím: Odsouhlaste náš návrh.“¹²⁸

4.2 Ekonomický diskurz

V tomto oddíle je analyzováno, jak zástupci jednotlivých stran v německém parlamentu v období březen-červen 2011 hovoří o tématu odstupu od jaderných elektráren v ekonomickém diskurzu. V ekonomickém diskurzu se objevuje jedna kategorie – omezení moci energetických koncernů, bezpečnost je víc než peníze.

4.2.1 Koncerny

4.2.1.1 CDU/CSU

CDU/CSU ve svých výročních deklaruje, že bezpečnost má přednost před veškerými ekonomickými náklady a zisky, bezpečnost je prioritou číslo jedna, pro jejich stranu a rozhodně ji nehodlají a nikdy nevyměnili za peníze či zisky jaderných elektráren.

„Dokument CDU nebo CSU k tématu jaderné energie, ve kterém trvala jasně, že bezpečnost má nejvyšší

---

¹²⁷ Aber es lässt keinen Glauben an Einsicht zu, wenn Mappus das in den Kontext eines emotionalen Ausnahmestandes seiner Bürger stellt. - PP2

¹²⁸ Wir können die Stromnetze ausbauen. Aber das geht nur mit den Bürgerinnen und Bürgern. In diesem Sinne bitte ich Sie: Stimmen Sie unserem Antrag zu! - PP7

*prioritu a bezpečnost stojí před každou ekonomickou rozvahou.*¹²⁹

Dále vysvětlují, že chod elektráren chtěli prodloužit kvůli financování obnovitelných zdrojů a právě peníze z jaderných elektráren by mohli pomoci uhradit náklady za výstavbu obnovitelných zdrojů. Nyní po havárii ve Fukušimě přicházejí s tvrzením, že peníze dostanou od jaderných koncernů v podobě poplatků za emise a proto by to pro národní hospodářství neměl být problém.

*„Je také nesprávné, nás chtít tlačit ve směru jaderné lobby, ačkoli já ten stranicko-politický kalkul zatím samozřejmě dokážu pochopit. Nyní připouštím, že tu rozdíl: My jsme jasně řekli, že jsme prodloužili dobu chodu, aby profinancovala výstavbu obnovitelných zdrojů. Protože teď najednou tyto peníze – minimálně ty, co z užívání jaderné energie měly přijít – nepřišli a nakonec jenom dnes už zůstanou řešené příjmy z emisí.*¹³⁰

4.2.1.2 FDP

SPD tvrdí, že to, že energetické koncerny mají obrovské energetické zisky a bezpečnost byla „zaprodána“ je vina předchozí koalice Zelení SPD.

„Poznámky ve vašem návrhu, že spolková vláda je roky jen loutka koncernů, co vyrábí elektřinu, můžu vztahovat jen na zeleno-červenou vládu Fischer/Schröder, jinak bylo Vaše tvrzení pouze a jedině urážka. Přemýšlejte

---

¹²⁹ Ich stelle fest, dass es ganz bestimmt kein Positionspapier der CDU oder der CSU zum Thema Kernenergie gibt, in dem nicht klar festgehalten ist, dass Sicherheit oberste Priorität hat und Sicherheit vor jeder ökonomischen Erwägung steht. - PP2

¹³⁰ Es ist also falsch, uns in Richtung der Atomlobby schieben zu wollen, wenngleich ich das parteipolitische Kalkül dahinter natürlich nachvollziehen kann. Nun räume ich ein, dass es einen Unterschied gibt: Wir haben klipp und klar gesagt, dass wir die Laufzeiten verlängern, um den Ausbau der erneuerbaren Energien gegenzufinanzieren. Darum bitte ich, uns abzunehmen, dass wir uns bei den Erwägungen, die wir jetzt machen müssen, ein bisschen schwertun, weil jetzt plötzlich dieses Geld – zumindest das, was aus der Nutzung der Kernenergie kommen sollte – wegbrechen wird und am Schluss nur noch die heute schon angesprochenen Einnahmen aus dem Emissionshandel übrig bleiben werden. - PP6

prosím o tom, že Vy s tím také hanobíte tisíce zaměstnanců energetických podniků.“¹³¹

„Byla to červeno-zelená vláda, která v té době dala „bezpečnostní slevu“ producentům energií.“¹³²

V následující citaci tvrdí, že to byla koalice Zelených a SPD, kdo uzavřeli smlouvu s provozovateli jaderných elektráren, kde garantovala, že bezpečnostní filozofie zůstane po 20let stejná a s tím samozřejmě i pořád stejné náklady na provoz elektráren a žádná opatření, které by mohli přinést další náklady.

„Vzpomínám si, že červeno-zelení udělali dohodu. Červeno – zelení uzavřeli smlouvu s provozovateli jaderných elektráren. V níž stojí: My vystoupíme za časové období 20 let. K tomu garantujeme, že bezpečnostní filozofie, zdržíme jednotlivá opatření a bezpečnostní úroveň jaderných elektráren tak zůstanou, jak jsou dnes. To byla Vaše více ochranná opatření proti bezpečnosti jaderných elektráren.“¹³³

4.2.1.3 SPD

„...a to jste, paní spolková kancléřko, udělala něco, co je nezodpovědné: Vy osobně jste vyměnila bezpečnost za peníze.“¹³⁴

Ekonomická rétorika SPD především obsahuje tvrzení, že bezpečnost jaderných elektráren byla vládní koalicí prodána, vyměněna za peníze a to už by se znovu nemělo

---

¹³¹ Die Bemerkung in Ihrem Antrag, dass die Bundesregierung seit Jahren nur Marionette der Stromkonzerne sei, kann ich nur auf die grün-rote Regierung Fischer/ Schröder beziehen, sonst wäre Ihre Behauptung einzig und allein eine Beleidigung und zugleich ein geistiger Tiefflug. Denken Sie bitte daran, dass Sie damit auch Tausende von Mitarbeitern der Energieunternehmen verunglimpfen. Vorbildlich ist da der einmütige Appell der Ethikkommission unter Klaus Töpfer, derartige Verunglimpfungen zu unterlassen. - PP7

¹³² Auf den Vorwurf, der Atomausstieg sei ein "Deal im Hinterzimmer" gewesen, entgegnete Homburger, dass es die rot-grüne Bundesregierung gewesen sei, die seinerzeit "Sicherheitsrabatte" an die Hersteller gewährt habe. – PP6

¹³³ Ich erinnere daran, dass Rot- Grün einen Deal gemacht hat. Rot-Grün hat einen Vertrag mit den Kernkraftwerksbetreibern abgeschlossen. Darin stand: Wir stimmen über einen Zeitraum von 20 Jahren aus. Dafür garantieren wir, dass die Sicherheitsphilosophie und, von wenigen Einzelmaßnahmen abgesehen, die sonstigen Sicherheitsniveaus der Kernkraftwerke so bleiben, wie sie heute sind. Das war Ihr schutzinger Deal gegen die Sicherheit von Kernkraftwerken. - PP3

¹³⁴ ... und da haben Sie, Frau Bundeskanzlerin, etwas gemacht, was unverantwortlich ist: Sie persönlich haben Sicherheit gegen Geld getauscht. - PP2

opakovat, ať už jsou ekonomické náklady jakékoli, neměla by na jejich úkor být snížena bezpečnostní úroveň.

„Bez paktování se Merklové s jaderným hospodářstvím byly by staré reaktory jako Biblis A nebo Neckarwestheim-1 už dlouho ze sítě. Jako minulý podzim, kdy bylo schváleno prodloužení provozní doby, požadovala opozice předchozí zkoušku každé jedné jaderné elektrárny. To ale spolková vláda nicméně odmítla. Navíc byl bezpečnostní požadavek na jaderné elektrárny na přání provozovatelů elektráren. Vy osobně jste vyměnila bezpečnost za peníze.“¹³⁵

Opět označují nezodpovědnost koalice a upřednostnění ekonomických faktorů před bezpečnostní a zodpovědností za občany.

„Nakonec to bylo ještě horší: Vy z koalice jste nepovažovali jen tyto argumenty, ale Vy jste ještě?: Vy jste přistoupili na dohodu a uzavřeli jste smlouvu, ve které jste Vy omezili odpovědnost čtyř největších koncernů za bezpečnostní nároky na 500 milionů euro. Vy to plníte, ačkoli Vy víte, ta zlepšení jsou nutná. Toto je pochybení politiky na hraniční linii.“¹³⁶

4.2.1.4 Die Linke

Ekonomický diskurz se v případě parlamentní strany Die Linke obrací především na zaprodání se vlády energetickým koncernům a právě tím, že dojde k odstupu od jaderné energie, budou moci i ceny i energií klesnout, protože regulace cen za elektřinu v SRN už nebude v moci jaderné lobby.

---

¹³⁵ Ohne Merckels "Kumpanei mit der Atomwirtschaft" wären alte Meiler wie Biblis A oder Neckarwestheim-1 "schon längst vom Netz". Als im vergangenen Herbst die Laufzeitverlängerung "durchgepeitscht" worden sei, habe die Opposition eine vorübergehende Prüfung jedes einzelnen Kraftwerks gefordert. Dies habe die Bundesregierung jedoch abgelehnt. Zudem seien die Sicherheitsanforderungen an die AKWs "auf Wunsch der Betreiber außer Kraft gesetzt worden". Sie persönlich haben Sicherheit gegen Geld getauscht." - PP2

¹³⁶ Eigentlich war es ja noch schlimmer: Sie von der Koalition haben nicht nur diese Argumente nicht bedrückt, sondern Sie haben noch eins daraufgesetzt: Sie sind einen Deal eingegangen und haben einen Vertrag geschlossen, in dem Sie die Haftung der vier großen Konzerne für Sicherheitsnachforderungen auf 500 Millionen Euro begrenzt haben. Sie sind Ihnen bei den Sicherheitsanforderungen entgegengekommen, Sie wussten, das Nachbesserung notwendig sind. Sie wollten verhindern, dass sie in die Enge geängt Arden und diese Altmeiler abschalten müssen. Dies ist ein Versagen der Politik auf ganzer Linie. – PP3

„Já už jsem to jednou řekl a opakuji to: SPD a Zelení s odstoupením začali- to je zásluha- ale podmínky k tomuto účelu jste s jaderným lobby vyjednali. Proč nemáte sílu jim jednou říct, že spolkový parlament je zákonodárce a ne jaderné lobby? Ale proč Vy všichni jste s nimi vyjednali, nedostačující kompromis. Proč to šlo? Řekněte ale/přece pravdu: Šlo to proto, že čtyři jaderné koncerny získávají dodatečný profit ve výši 120 miliard euro.“¹³⁷

Rétorika Die Linke je i v kontextu ekonomického diskurzu levicově zaměřená. Výrazy jako od doby, co jsou dodávky energií privatizovány, jdou ceny nahoru. Dále slovo vazalský, feudální naznačuje směr jejich ideologie.

„Co na tom bylo tak špatného? Od té doby co jsou dodávky energií privatizovány, jdou ceny nahoru. Koncerny telefonují jeden druhému a diskutují o tom. Tam není v tomto okruhu přece žádný trh. My máme čtyři koncerny, které si feudálně/vazalsky rozdělili Spolkovou republiku Německo. Tak potřebujeme také tady nějakou jinou cestu. Dál jde o otázku jurisdikce politiky a demokracie.“¹³⁸

Zdůrazňují profity koncernů, které i v průběhu ekonomické krize dosahovali desítky miliard eur. A právě proto by mělo dojít k odstupu od jaderné energie, aby mohli být ceny energie sníženy a mohli být tedy i vytvořeny „lidovější ceny“.

„Tyto čtyři koncerny generovaly profit přes 100 miliard euro od roku 2002. Samostatně v krizi v roce 2009 to bylo 23 miliard eur a v roce 2010 to bylo 30 miliard

---

¹³⁷ Ich habe das schon einmal gesagt und wiederhole es: SPD und Grüne haben mit dem Ausstieg begonnen – das ist ein Verdienst –; aber die Bedingungen hierfür haben sie mit der Atomlobby ausgehandelt. Warum hatten Sie nicht die Kraft, ihr einmal zu sagen, dass der Bundestag der Gesetzgeber ist und nicht die Atomlobby? Aber weil Sie alles nur mit ihr ausgehandelt haben, war der Kompromiss so unzureichend. Worum ging es? Sagen Sie doch einmal die Wahrheit: Es ging darum, dass die vier Atomkonzerne einen zusätzlichen Profit in Höhe von 120 Milliarden Euro erzielen wollten. - PP4

¹³⁸ Was war denn daran so schlimm? Seitdem die Energieversorgung privatisiert ist, gehen die Preise nach oben. Die Konzerne telefonieren miteinander und besprechen das. Es gibt doch in diesem Bereich überhaupt keinen Markt. Wir haben vier Konzerne, die sich die Bundesrepublik Deutschland feudal aufgeteilt haben. Also brauchen wir auch hier einen anderen Weg. Wieder geht es um die Frage der Zuständigkeit der Politik und der Demokratie. Sie begreifen

eur. Takové finanční rezervy oni mají! Tam musíte mít jednu odvahu a naopak také jednou trochu otočit, a sice skrz spravedlivé daně. To je to, co my požadujeme. Samozřejmě musí také spolek (země) investovat. Prvně a celkem posledně smí být myšleno na spotřebitelky a spotřebitele a to musí být provedeno správně: To znamená, že musí finančně silné hospodářství sociální tarif zavést. Zastaralá struktura koncernů a trhově dominantní nastavení čtyř koncernů znamenají opravdovou energetickou změnu proti?. Vláda dokázala, že ona je vydíraná.“¹³⁹

4.2.1.5 Zelení

I u strany zelených můžeme vidět zaprvé odklon od jaderné energetiky kvůli tomu, že je to ekonomicky výhodné pro koncerny nikoli pro občany a stát a právě odklon od jaderné energie by mohl upravit ceny energie, i přesto, že energie obnovitelných zdrojů a vůbec jejich výstavba bude finančně náročná.

„Jaderné koncerny dál stojí v čele. Vaše právní oddělení mělo převahu ji, jak vy to umíte udělat obtížně, zatímco vy jste požadovali peníze. Z tohoto důvodu potřebujeme dost rychle nové zákony. Odklon od jaderné energie musí být rychlý.“¹⁴⁰

„Energetická změna je možná, bez příliš vysokých nákladů a bez ohrožení bezpečnosti dodávek energií. Občané potřebují z toho nemít strach. Jediní, kdo strach

---

eine einfache Tatsache nicht: Der Bundestag wird demokratisch gewählt; die Atomlobby wird nicht gewählt, die Chefs der Pharmaindustrie werden nicht gewählt, die Chefs der Banken werden auch nicht gewählt. - PP4

¹³⁹ die vier Konzerne über 100 Milliarden Euro Profit seit 2002 erwirtschaftet haben. Allein in der Krise im Jahr 2009 waren es 23 Milliarden Euro, und im Jahre 2010 waren es 30 Milliarden Euro. Solche finanziellen Reserven haben sie! Da müssen Sie einmal den Mumm haben und umgekehrt auch einmal ein bisschen abzocken, und zwar durch gerechte Steuern. Das ist das, was wir fordern. Selbstverständlich muss auch der Bund investieren. Erst ganz zuletzt darf man an die Verbraucherinnen und Verbraucher denken, und das muss angemessen geschehen: Das bedeutet, dass man finanziell schwachen Haushalten einen Sozialtarif gewähren muss. Viertens. Die überkommenen Konzernstrukturen und die marktbeherrschende Stellung der vier Stromkonzerne stehen einer wirklichen Energiewende entgegen. Die Regierung hat bewiesen, dass sie erpressbar ist. Jetzt erpressen die Konzerne erneut – mit einem Stopp der Zahlungen in den Ökofonds. Ich sage: Wer so erpresst, darf kein Verhandlungspartner sein. - PP6

*musí mít, jsou energetické koncerny, které skrz energetickou změnu ztrácí monopol, který oni ještě teď mají a který jim dohoda dává, ty vysoké ceny za energii nechaly zvyšovat, jak jsme to zažili v minulém roce. Od roku 2005 ceny energie stouply o 40%. To leží na monopolu, ne na obnovitelných zdrojích.*¹⁴¹

4.3 Environmentální diskurz

V tomto oddíle je analyzováno, jak zástupci jednotlivých stran v německém parlamentu (Bundestag) v období březen-červen 2011 hovoří o tématu odstupu od jaderných elektráren v rámci environmentálního diskurzu. V environmentálním diskurzu se objevuje jedna kategorie – konec jaderného odpadu. O tomto tématu hovoří dvě parlamentní strany z pěti.

4.3.1 Jaderný odpad

4.3.1.1 CDU/CSU

Podle výpovědí strany CDU/CSU by mělo dojít k odstupu od jaderných elektráren i z důvodu konce jaderného odpadu a ochránit tak nejen současnou generaci ale i budoucí.

*„Dámy a pánové, konečně musíme se taky konečně posunout u dalšího sporného tématu: U likvidace radioaktivního odpadu. To nemůže být, že my tento úkol oddálíme, v budoucnosti s ním budeme utlačovat i budoucí generace.“*¹⁴²

---

¹⁴⁰ Die Atomkonzerne stehen schon wieder in den Startlöchern. Ihre juristischen Abteilungen überlegen doch bereits, wie sie es der Politik schwermachen können, etwa indem sie Geld fordern. Aus diesem Grund brauchen wir ganz schnell neue Gesetze. Der Atomausstieg muss schnell erfolgen. - PP5

¹⁴¹ Die Energiewende ist möglich, ohne zu hohe Kosten und ohne Gefährdung der Versorgungssicherheit. Die Bürger brauchen davor keine Angst zu haben. Die Einzigen, die Angst haben müssen, sind die Energiekonzerne; denn durch die Energiewende verlieren sie das Monopol, das sie jetzt noch haben und das ihnen den Freibrief gibt, die Energiepreise so hoch steigen zu lassen, wie wir es in den letzten Jahren erlebt haben: Seit 2005 sind die Energiepreise um 40 Prozent gestiegen. Das liegt am Monopol, nicht an den erneuerbaren Energien. - PP6

¹⁴² Meine Damen und Herren, schließlich müssen wir auch bei einem weiteren Streitthema endlich vorankommen: bei der Entsorgung von radioaktiven Abfällen. Es kann nicht sein, dass wir diese Aufgabe weiter in die Zukunft und damit auf zukünftige Generationen schieben. - PP2

4.3.1.2 Die Linke

Die Linke hovoří o nebezpečnosti jaderného odpadu k životnímu prostředí. Jaderný odpad je skladován v kontejneru, který může být narušen a může dojít k ohrožení životního prostředí.

„U dočasných úložišť odpadu je skladovací kontejner jediná bariéra. Ony samotné by měly stačit, ochránit vysoko radioaktivní odpad před životním prostředím. Fundamentálně důležitý a mezinárodně uznávaný bezpečnostní princip je zde ignorován. To nemůžeme déle trpět.“¹⁴³

Jaderné elektrárny by měli být z provozu, aby nemohl být produkován další jaderný odpad, který by mohl ohrožovat životní prostředí.

„Kdo používá jadernou energii, produkuje jaderný odpad, a sice v obrovském množství. Každý rok vzniká v německých jaderných elektrárnách kolem 400 tun vyhořelého paliva. Ty jsou vysoce radioaktivní. Přesto nejsou u převozu a skladování přibližně tak vysoko a to, jestli také bezpečnostní požadavky na AKW, jak to BMU vzpomenout vnitřní předpis stanovili, jsou příliš nízké. Japonsko nám ukazuje, že samo přechodně skladované palivo má potenciál pro maximální možnou nehodu.“¹⁴⁴

Vidíme zde jasný apel na to, že jaderný odpad nesmí být dále produkován za žádných okolností a s tím musí být tedy i uzavřeny jaderné elektrárny.

„Nemůže být produkován žádný další jaderný odpad. Proto platí: jaderné elektrárny zavřít, a sice všechny“

---

¹⁴³ Bei Atommüllzwischenlagern ist der Lagerbehälter die einzige Barriere. Sie allein soll ausreichen, den hochradioaktiven Müll von der Umwelt abzuschirmen. Ein fundamental wichtiges und international anerkanntes Sicherheitsprinzip wird hier ignoriert. Das dürfen wir nicht länger hinnehmen. - PP3

¹⁴⁴ Wer Atomkraft nutzt, produziert Atommüll, und zwar in riesigen Mengen. Jedes Jahr fallen in deutschen Atomkraftwerken rund 400 Tonnen abgebrannte Brennelemente an. Sie sind hochradioaktiv. Trotzdem gibt es beim Transport und bei der Lagerung nicht annähernd so hohe, und das, obwohl auch die Sicherheitsanforderungen an AKW, wie es das BMU in dem erwähnten internen Papier festgestellt hat, viel zu niedrig sind. Japan zeigt uns, dass selbst zwischengelagerte Brennelemente das Potenzial für einen GAU haben. - PP3

*nezvratné a bez dalšího odsouzení! Více jaderného
odpadu nemůžeme a nesmíme dál dovolit.*¹⁴⁵

4.4 Závěr

V obsahu textů se objevují celkem tři diskurzy, které vedly k legitimizaci odstupu od jaderné energie v SRN. Je to diskurz bezpečnostní, ekonomický a environmentální, kdy bezpečnostní diskurz je jednoznačně nejsilnějším z nich. Diskurzy jsou rozděleny na další kategorie, bezpečnostní diskurz je rozdělen celkem do tří kategorií, což ukazuje, že bezpečnostní diskurz je nejsilnější. Dva zbylé diskurzy jsou vymezeny pouze na jednu kategorii.

4.4.1 Závěr bezpečnostního diskurzu

Bezpečnostní diskurz je rozdělen do tří kategorií – Fukušima jako mezník, lidská bezpečnost je nejvyšší prioritou a nevypočitatelnost a nepředvídatelnost jaderné energie potažmo jaderných elektráren. Konkrétní kategorie jsou pak dále rozděleny dle rétoriky konkrétních stran. Objevuje se zde jisté rozdělení v jejich rétorice. Rétorika koaličních stran, kterými jsou CDU/CSU a FDP, které se vyslovily pro konec jaderných elektráren v SRN právě až po jaderné havárii versus opoziční strany, kterými jsou SPD, Die Linke a Zelení, kteří jsou pro odstup již delší období, jak je popsáno v kapitole sociopolitický kontext událostí. Dále se do diskurzu jednoznačně promítají jednotlivé ideologie jednotlivých stran.

Rétorika CDU/CSU je v porovnání s ostatními stranami umírněná. Označují jaderné elektrárny za bezpečnostní hrozbu a také říkají, že je nutné odstoupit a to co nejdříve, ale i přesto je nutné situaci prověřit předtím, než budou podniknuty konkrétní kroky a to schválení definitivního odstupu. To stejné můžeme vidět v rétorice FDP, která stejně tak jako rétorika CDU/CSU v porovnání s opozičními stranami umírněná. Naproti tomu rétorika opozičních stran užívá mnohem radikálnější výrazy, také v porovnání s koaličními stranami. SPD označuje jednoznačně události ve Fukušimě za nové 11. září 2001 a toto označení se v jejich projevech objevuje několikrát. Pokud je něco označeno za 11. září, znamená to významné ohrožení bezpečnosti, které si žádá konkrétní kroky. Strana Die Linke užívá také poměrně radikální označení pro konec jaderných elektráren. Dále ve svých projevech uplatňuje jejich stranickou ideologii.

---

¹⁴⁵ Es darf kein weiterer Atom Müll produziert werden. Deswegen gilt: AKW abschalten, und zwar alle umkehrbar

Jako příklad můžeme uvést označení historický mezník v průmyslově kapitalistickém věku. Dále také označení otevřena Pandořina skříňka v souvislosti s počátkem užívání jaderné energie. Zelení, přestože na základě tohoto tématu celé strana vznikla¹⁴⁶, není jejich rétorika k tomuto tématu příliš silná a v parlamentních debatách se k tomuto tématu nepadly významné výroky v porovnání s ostatními stranami.

Následující tabulka shrnuje klíčová vyjádření jednotlivých stran v bezpečnostním diskurzu.

BEZPEČNOSTNÍ DISKURZ	CDU/CSU	FDP	SPD	DIE LINKE	ZELENÍ
1. Fukušima jako mezník	➤ události, které doposud byly jen katastrofální, scénáře mohou nastat	➤ musíme se poučit z událostí ve Fukušimě a přijmout opatření	➤ přirovnání Fukušimy k 9/11/2001 – svět už nikdy nebude jako dřív	➤ civilizační zlom v historii průmyslově-kapitalistického věku	➤ hluboký předěl pro lidstvo
2. Nevypočitatelnost a nekontrolovatelnost jaderných elektráren	➤ vyspělá země a došlo k neovladatelnému selhání	➤ nevypočitatelné vnější vlivy mohou způsobit katastrofu	➤ konec jaderného věku – lidé i technika selhávají	➤ jediná jistota jaderných elektráren je jejich nebezpečí	➤ technologie jaderných elektráren neodpouští chyby - konec
3. Bezpečnost občanů na prvním místě	➤ ochrana lidstva je nejvyšší zákon	➤ starost o lidi je nejvyšší povinností	➤ jaderné elektrárny ohrožují lidstvo – tuto i budoucí generaci	➤ jaderné elektrárny jsou apokalyptickou katastrofou pro lidstvo – žádná jistota	➤ pro občany se musí zbavit nebezpečí v podobě jaderných elektráren

V celém bezpečnostním diskurzu se promítá označení jaderných elektráren a užívání jaderné energetiky jako zásadní ohrožení bezpečnosti, která žádá konkrétní řešení, které zajistí bezpečnost.

und ohne weiteres Hinauszögern! Mehr Atommüll können und dürfen wir uns nicht leisten. - PP3

¹⁴⁶ NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 17. ISBN 978-802-4631-868.

4.4.2 Závěr ekonomického diskurzu

Ekonomický diskurz se ve výpovědích objevuje v souvislosti energetickými koncerny, které jaderné elektrárny provozují. Jde o zisky, zvyšování cen a výměny bezpečnostních standardů za peníze. U jednotlivých stran se rétorika liší. Opět se zde promítá rozdělení na koaliční strany CDU/CSU a FDP a opoziční strany SPD, Die Linke a Zelení.

CDU/CSU říkají, že bezpečnost má nejvyšší prioritu a přednost před ekonomikou. Snaží se ospravedlnit prodloužení provozní doby jaderných elektráren v roce 2010, kdy pozvolnější odstoupení od jaderné energie a prodloužení doby provozu mohlo financovat vybudování obnovitelných zdrojů. Až dojde k odstoupení, získá vláda finance z placení emisí za provoz jaderných elektráren. FDP stejně tak hovoří o tom, že nemůže být upřednostněny zisky energetických koncernů na úkor bezpečnosti jaderných elektráren. SPD taktéž hovoří o tom, že zisky energetických koncernů nemohou být na úkor bezpečnosti jaderných elektráren a bezpečnosti SRN a jejího obyvatelstva. Musí dojít ke schválení odstupu od jaderné energie. Die Linke hovoří také o výměně bezpečnosti za zisky koncernů, u kterých už nemůže být tolerováno jejich výsadní postavení na úkor bezpečnosti. Uplatňují zde také levicovou stranickou ideologii, musí dojít k omezení moci koncernů, protože od dob privatizace se zvyšují ceny elektřiny. Zelení se odvolávají k omezování koncernů, které bude znamenat konec zvyšování cen, také říkají, že koncerny nejsou ty, kdo rozhodují a vydávají zákony, ale tím, kdo rozhoduje, je vláda.

Následující tabulka shrnuje klíčová vyjádření jednotlivých stran v ekonomickém diskurzu.

EKONOMICKÝ DISKURZ	CDU/CSU	FDP	SPD	DIE LINKE	ZELENÍ
Koncerny	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bezpečnost má nejvyšší prioritu, prodloužení provozní doby kvůli profinancování výstavby obnovitelných zdrojů koncerny 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ „bezpečnostní sleva“ ze strany červeno-zelené koalice ve prospěch zisků koncernů 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ výměna bezpečnosti kancléřkou Merkelovou za peníze ve prospěch energetických koncernů 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ výměna bezpečnosti za zisky koncernů ➤ od dob privatizace rostou ceny – požadavek zavedení spravedlivých daní 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omezení koncernů znamená konec zvyšování cen za elektřinu ➤ ten, kdo rozhoduje a vydává zákony, nejsou koncerny ale vláda

4.4.3 Závěr environmentálního diskurzu

Environmentální diskurz, který vedl k odstupu od jaderných elektráren, se objevil v kategorii konec jaderného odpadu – to je to, co ohrožuje životní prostředí v SRN. O tomto tématu ve vybraném, korpusu textů hovoří pouze strany CDU/CSU a Die Linke. Obě tyto strany se shodují v tom, že by se mělo odstoupit od jaderné energetiky, vzhledem k nebezpečí jaderného odpadu, který může ohrozit životní prostředí. O tomto tématu, ve vybraném korpusu textů nehovoří strana Zelených i přesto, že je to jedno z hlavních témat, kterým se tato strana zabývá.

Následující tabulka shrnuje klíčová vyjádření jednotlivých stran v environmentálním diskurzu.

ENVIRONMENTÁLNÍ DISKURZ	CDU/CSU	DIE LINKE
Jaderný odpad	<ul style="list-style-type: none"> ➤ musíme se zbavit radioaktivního odpadu ➤ nebezpečí pro další generace, konec jaderným elektrárnám 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nesmíme produkovat další jaderný odpad – konec jaderných elektráren

Podle výzkumu veřejného mínění občanů SRN před a po havárii ve Fukušimě můžeme podle následujících výsledků říci, že ke schválení řečového aktu publikem došlo. Pro odstoupení od jaderné energie bylo po havárii ve Fukušimě v roce 2011 52% lidí.¹⁴⁷ V porovnání v roce 2010 bylo proti jaderným elektrárnám 50% lidí a pro užívání jaderných elektráren 40% lidí.¹⁴⁸ Zde můžeme vidět, že ve veřejném názoru na jaderné elektrárny není markantní rozdíl. Co ovšem musíme zdůraznit je, že na otázku, zda vláda udělala dobře, že schválila odstup od jaderné energetiky do roku 2022, souhlasilo 76% lidí.¹⁴⁹ Tento údaj potvrzuje, že publikum dalo podporu k mimo řádným opatřením, které existenční hrozba přináší. Toto potvrzuje sekuritizaci, stejně tak jako užití sekuritizačních kroků, které definuje Stritzel jako nutné k sekuritizačnímu pohybu. Tvrzení nebezpečí/hrozby, kontextualizovaný popis následků žádné činnosti proti nebezpečí, kontextualizovaný popis akčního plánu a utvrzující obsah – kontextualizovaná prezentace důkazů a/nebo důvodů.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Opposition to Nuclear Energy Grows: Global Poll. *Globalscan* [online]. London, 2011 [cit. 2017-05-16].

Dostupné z: <http://www.globescan.com/news-and-analysis/press-releases/press-releases-2011/127-opposition-to-nuclear-energy-grows-global-poll.html>

¹⁴⁸ Repräsentative Bevölkerungsbefragung zum Thema Kernenergie. *Deutsches Atomforum e. V.* [online]. Bielefeld: TNS Emnid, 2010 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z: http://www.kernenergie.de/kernenergie-wAssets/docs/themen/Umfrage_Kernenergie_DAf_tnsEmnid_201006.pdf

¹⁴⁹ War der Beschluss der Bundesregierung, bis 2022 aus der Atomenergie auszusteigen, richtig oder falsch? *Statista* [online]. Hamburg: Statista GmbH, 2011 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/220322/umfrage/bewertung-des-atomausstiegs/>

¹⁵⁰ STRITZEL, Holger. New security challenges: securitization theory and the localization of threat. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2014, s. 49. ISBN 978-1-137-30756-9.

Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat diskurz v parlamentních projevech německých politiků při parlamentních debatách při projednávání odstupu od jaderné energetiky a užívání jaderných elektráren po jaderné havárii ve Fukušimě v roce 2011. Cílem bylo tedy také zodpovědět výzkumnou otázku, jaký byl diskurz v parlamentních debatách poslanců SRN v kontextu odstoupení od jaderné energetiky a užívání jaderných elektráren.

V první kapitole jsou vymezeny teoretické zakotvení práce. Primárně jsem vycházela z pojetí sekuritizace podle Kodaňské školy a sekuritizace v environmentálním sektoru. Teoretická část je pak dále rozšířená o autory Balzaqa a Stritzela, kteří teorii Kodaňské školy v několika bodech kritizují a následně pak koncept v těchto oblastech rozvíjejí. Ve druhé kapitole je vymezena metodologie práce. K zodpovězení výzkumné otázky jsem použila kvantitativní metodu diskurzivní analýzy, konkrétně jsem se inspirovala kritickou diskurzivní analýzou primárně podle autora Normana Fairclougha. K výzkumu jsem však použila první krok metodologie kritické diskurzivní analýzy a to textuální analýzu. Třetí kapitola se zabývá sociopolitickým kontextem jaderné energetiky a užívání jaderných elektráren v SRN. Zaměřila jsem se na vývoj postojů politických stran CDU/CSU, FDP, SPD, Die Grüne a Die Linke k tématu jaderných elektráren, na vývoj debaty o jaderné energetice a zásadní události, které debatu ovlivnily od vzniku SRN po 2. druhé světové válce až do havárie ve Fukušimě, tedy 11. března 2011. Dále v této kapitole popisují vývoj událostí od jaderné havárie ve Fukušimě po schválení odstupu od jaderných elektráren. Čtvrtá kapitola je samotná diskurzivní analýza právě plenárních protokolů ze zasedání parlamentu od března do června 2011. Diskurzivní analýzu jsem rozdělila dle konkrétních diskurzů a kategorií, které se zde objevovaly. Dále jsem kategorie rozdělila na výpovědi jednotlivých politických stran zastoupených v parlamentu v období březen až červen 2011 a tedy CDU/CSU, FDP, SPD, Die Linke a Zelení.

V parlamentních debatách se objevují tři diskurzy. Bezpečnostní diskurz, ekonomický diskurz a environmentální diskurz, kdy bezpečnostní diskurz je jednoznačně nejsilnější z nich. Analyzovala jsem korpus textů vybraný pro tuto práci a snažila se vybrat nejvíce reprezentativní úryvky pro jednotlivé diskurzy. Diskurzy jsem

dále rozdělila do kategorií. Bezpečnostní diskurz do tří kategorií, což je jednoznačný ukazatel toho, že je nejsilnější, u zbylých dvou diskurzů každého pouze jedna kategorie. U bezpečnostního diskurzu jsou to kategorie Fukušima jako mezník, bezpečnost lidstva na prvním místě a nevypočitatelnost a neovladatelnost jaderných elektráren. U ekonomického diskurzu se objevila kategorie omezení koncernů a u environmentálního jaderný odpad. Environmentální diskurz je jednoznačně nejslabší. Vyjadřují se k němu ve vybraném korpusu textů pouze dvě parlamentní strany z pěti a to CDU/CSU a Die Linke. O jaderných odpadech se v korpusu textů nevyjadřuje strana Zelených i přesto, že je to jedna z hlavních stranických ideologií, programových bodů. Všechny parlamentní politické strany v těchto debatách označují opakovaně užívání jaderné energetiky jako existenční hrozby. Jaderné elektrárny jsou podle nich neovladatelné, nekontrolovatelné, nepředvídatelné a zásadně ohrožují lidskou bezpečnost nejen pro současnou generaci ale i generace budoucí. Všechny politické parlamentní strany také hovoří o nutnosti omezení energetických koncernů nejen kvůli snížení bezpečnostních standardů, ale také kvůli ceně energie a profitům koncernů.

Zároveň, téma bylo opravdu sekuritizované. Téma jaderných elektráren bylo označeno za existenční hrozbu. Referenčním objektem je lidstvo, národ a sekuritizačním aktérem je stát potažmo vláda. Zde můžeme uplatnit, že bezpečnost je řečový akt. Potvrzení teorie sekuritizace také ukazuje výzkum veřejného mínění, kdy 76% lidí souhlasí s rozhodnutím vlády o odstoupení od jaderné energie a uzavření jaderných elektráren, což můžeme interpretovat jako schválení právě označení interpretace tématu jako existenční hrozby publikem.

Summary

The main objective of this bachelor thesis was to analyze discourse in parliamentary speeches of German deputies during the debates about the nuclear phase out and the usage of the nuclear power plants after the nuclear accident in Fukushima in 2011. The main objective was also to answer the research question, what discourse was in parliamentary debates in the Federal Republic Germany in context of nuclear phase out and the end of usage of nuclear power plants.

In the first chapter there is theoretical framework of the bachelor thesis. First it is used the theoretical framework of securitization according to Copenhagen school and the securitization of the environmental sector. In theoretical framework there are also used modification of the securitization theory according to authors Balzaq and Stritzel. Both authors criticise the securitization theory according to Copenhagen school in few points and that is the reason why they developed the securitization theory in those parts. In the second chapter there is described methodology that has been used in this bachelor thesis. For the answering the research question was used the quantitative method of discourse analysis, that was inspired by the critical discourse analysis according to Norman Fairclough. Due to the reason that critical discourse analysis has more aspect, in this thesis was used only the first step of critical discourse analysis, which was content analysis. The third chapter is the socio-political context of the nuclear energy and the usage of nuclear power plants in Federal Republic Germany. I was focused firstly on the development of the opinion on the nuclear power usage of the main political parties – CDU/CSU, FDP, SPD, Die Grüne and Die Linke, secondly on the evolution of the nuclear debate in Germany and the main events that influenced the debate since the the origin of the Federal Republic Germany till the nuclear accident in Fukushima on 11th March 2011. In the end of this chapter it was described evolution of the events since the nuclear accident in Fukushima till the ratification of the conception of nuclear phase out. The fourth chapter is the discourse analysis itself. It was analysed plenary protocols from the parliamentary session from March till June 2011. Discourse analysis was divided by discourses and categories, which was in the parliamentary speeches. The categories were divided according to the political parties CDU/CSU, FDP, SPD, Die Linke, Die Grüne.

In parliamentary debates there are three discourses. These discourses are Security discourse, economical discourse and environmental discourse. The security discourse is the most significant one. I analysed the data set that was chosen for this bachelor thesis and I tried to choose the most significant parts of the speeches to illustrate the discourse. Discourses were divided into categories. Security discourse was divided into three categories, which show that security discourse was the most significant one. The other discourses were divided into one category each. By the security discourse the categories are – Fukushima as a milestone, safety of the inhabitants are on the first place and disability to control and unpredictability of nuclear power plants. By the economical discourse it is just one category concerns and by the environmental discourse it is one category nuclear waste. Environmental discourse is the weakest one. Only two out of five political parties spoke about this aspect. It was CDU/CSU and Die Linke. Die Grüne did not talk about the nuclear waste topic in those parliamentary debates even though for Die Grüne it is the main cleavage, why was this party originated. All of the political parties in the speeches tagged repeatedly usage of nuclear power plants as the existential threat. Nuclear power plants are according to them uncontrollable, unpredictable and existential threat for this and the future generation. All the political parties spoke about the need to talk about the profits of the concerns that run the nuclear power plants, not only because of the security standards but also because of the profit of concerns and the prices of electricity.

I claim that topic of the usage of nuclear power plant was securitized. This topic was tagged as existential threat. Referential object are people and the securitisation actor is the German parliament. Here we can use the theory that security is the speech act. The securitization theory approves also the public opinion, when 73% of German inhabitants agree with the decision to stop using nuclear power plants. This can be interpreted as the approval from the audience.

Použitá literatura

Monografie

BALZACQ, Thierry. *Securitization theory: how security problems emerge and dissolve*. 1. vyd. New York: Routledge, 2011, s. 258. ISBN 978-0-415-55628-6.

BUZAN, Barry, Ole Wæver a Jaap de Wilde. *Bezpečnost: Nový rámec pro analýzu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2005, s. 267. ISBN 80-903333-6-2

FAIRCLOUGH, Norman. *Discourse and social change*. 1. vyd. Repr. Cambridge: Polity Press, 1992, s. 272. ISBN 978-074-5612-188.

FAIRCLOUGH, Norman. *Language and power*. 2. vyd. Harlow: Longman, 2001, s. 226. ISBN 0-582-41483-0.

FAIRCLOUGH, Norman. *Analysing diskurze: Textual analysis for social research*. 2. vyd. London: Routledge, 2004, s. 288. ISBN 0-415-25892-8

NIGRIN, Tomáš, Martin LANDA a Tereza SVOBODOVÁ. *Německo bez jádra?: SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 153. ISBN 978-802-4631-868.

STRITZEL, Holger. *Security in Translation: Securitization Theory and the Localization of Threat*. 1. vyd. Palgrave Macmillan, 2014, s. 223. ISBN 978-1-137-30756-9

WAISOVÁ, Šárka. *Současné otázky mezinárodní bezpečnosti*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 160. ISBN 978-80-7380-194-6.

Sborníky

BENEŠ, Vít. Diskurzivní analýza. In: Petr DRULÁK. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 92 - 123. ISBN 978-80-7367-385-7.

CAMPBELL, David. Poststructuralism. In: Tim DUNNE, Milja KURKI a Steve SMITH. *International Theories: Discipline and Diversity*. 4. vyd. ,Oxford: Oxford university press, 2016, s. 213-237. ISBN 9780198707561

MCSWEENEY, Bill. Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School. In: Barry BUZAN a Lene HANSEN: *International Security: Volume III*. 1. vyd. Londýn: SAGE Publications Ltd, 2007, s. 121-134. ISBN 978-1-4129-2139-8

Odborné články

ALBERT, Mathias a Barry BUZAN. Securitization, sectors and functional differentiation. *Security Dialogue* [online]. 2011, vol. 42, no. 4-5, s. 413-425 [cit. 2017 05- 07]. DOI: 10.1177/0967010611418710. ISSN 0967-0106.

BALZACQ, Thierry. The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations* [online]. 2005, vol. 11, no. 2, s. 171-201. DOI: 10.1177/1354066105052960. ISSN 1354-0661.

DETLEF, Jahn a Sebastian KOROLCZUK. German Exceptionalism: the end of nuclear energy in Germany!. *Environmental Politics* [online]. 2012, vol. 21, no. 1, s. 159-164 [cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1080/09644016.2011.643374.

GLASER, Alexander. From Brokdorf to Fukushima: The long journey to nuclear phase-out. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 10-21 [cit. 2017 03 26]. DOI: 10.1177/0096340212464357.

ROSSNAGEL, Alexander a Anja HENTSCHEL. The legalities of a nuclear shutdown. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 55-66 [cit. 2017-03-27]. DOI: 10.1177/00963464361

SCHEJBALOVÁ, Barbora a Filip ČERNOCH. Atomausstieg: The withdrawal of Germany from nuclear energy and its impact on energy security and the diversification of energy supply. *International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs* [online]. 2013, vol. 22, no. 3, s. 77-94.

SCHREURS, Amanda. The politics of phase – out. *Bulletin of the Atomic Scientists* [online]. 2012, vol. 68, no. 6, s. 55-66 [cit. 2017-03-26]. DOI: 10.1177/0096340212464359.

STRITZEL, Holger. Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond. *European Journal of International Relations* [online]. 2007, vol. 13, no 3, s. 358-383 [cit. 2017-05-07]. DOI: 10.1177/1354066107080128.370

WAISOVÁ, Šárka. Od národní bezpečnosti k mezinárodní bezpečnosti: Kodaňská škola na křižovatce strukturálního realismu, anglické školy a sociálního

konstruktivismu. *Mezinárodní vztahy* [online]. 2004, vol. 39, no. 3, s. 66-86 [cit. 2017-05-07].

VAN DIJK, A. Teun, Principles of Critical Discourse Analysis, *Discourse & Society* [online] 1993, vol. 4, no. 2, s. 249-283.

Webové stránky

Deutscher Bundestag. *Merkel fordert Atomausstieg "mit Augenmaß"* [online]. Berlin: Bundestag, 2011 [cit. 2017-27-03]. Dostupné z: https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2011/33753604_kw11_regierungserklaerung_japan/204868

Opposition to Nuclear Energy Grows: Global Poll. *Globalscan* [online]. London, 2011 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.globescan.com/news-and-analysis/press-releases/press-releases-2011/127-opposition-to-nuclear-energy-grows-global-poll.html>

Repräsentative Bevölkerungsbefragung zum Thema Kernenergie. *Deutsches Atomforum e. V.* [online]. Bielefeld: TNS Emnid, 2010 [cit. 2017-05-08]. Dostupné z: http://www.kernenergie.de/kernenergie-wAssets/docs/themen/Umfrage_Kernenergie_DAtF_tnsEmnid_201006.pdf

War der Beschluss der Bundesregierung, bis 2022 aus der Atomenergie auszusteigen, richtig oder falsch? Statista [online]. Hamburg: Statista GmbH, 2011 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/220322/umfrage/bewertung-des-atomausstiegs/>

Primární zdroje

Spolková republika Německo. *Deutscher Bundestag* [online]. Berlin, 2011 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.bundestag.de/dokumente>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Korpus textů k diskurzivní analýze - tabulka

Přílohy

Příloha č. 1: Korpus textů k diskurzivní analýze

ZDROJ	KÓD	NÁZEV	DATUM	ROZSAH STRAN	ODKAZ
Bundestag	PP1	Plenarprotokoll 17/95	16. 3. 2011	10813- 10814	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17095.pdf
Bundestag	PP2	Plenarprotokoll 17/96	17. 3. 2011	10882- 10935	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17096.pdf
Bundestag	PP3	Plenarprotokoll 17/98	23. 3. 2011	11204- 11221	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17098.pdf
Bundestag	PP4	Plenarprotokoll 17/99	24. 3. 2011	11277- 11308	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17099.pdf
Bundestag	PP5	Plenarprotokoll 17/103	8. 4. 2011	11824- 11841	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17103.pdf
Bundestag	PP6	Plenarprotokoll 17/106	15. 4. 2011	12191- 12213	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17106.pdf
Bundestag	PP7	Plenarprotokoll 17/108	12. 5. 2011	12308- 12327	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17108.pdf

Bundestag	PP8	Plenarprotokoll 17/111	26. 5. 2011	12609- 12625	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17111.pdf
Bundestag	PP9	Plenarprotokoll 17/112	27. 5. 2011	12835- 12857	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17112.pdf
Bundestag	PP10	Plenarprotokoll 17/114	9. 6. 2011	12960- 12992	http://dip21.bundestag.de/dip21/btp/17/17114.pdf